





PISA 2022’de Başarılı Olan Ülkelerin Eğitim Denetim Sistemleri(Çin, Singapur, Kanada, Estonya) ve Türkiye'nin Eğitim Denetim Sisteminin Karşılaştırılması

Comparison of the Educational Supervision Systems of PISA 2022 Successful Countries (China, Singapore, Canada, Estonia) and Turkey's Educational Supervision System

Sayfa | 837

Engin İŞ , Dr. Öğretim Üyesi, Mardin Artuklu Üniversitesi, enginis@artuklu.edu.tr

Sinem ÇİÇEK , Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, sinemcicek@gmail.com

Geliş tarihi - Received: 1 Nisan 2024
Kabul tarihi - Accepted: 19 Mayıs 2024
Yayın tarihi - Published: 28 Ağustos 2024



Öz. Bu çalışmada, PISA gibi uluslararası değerlendirme çalışmaları sonuçlarına dayanarak başarılı olan Çin, Singapur, Kanada ve Estonya gibi ülkelerin eğitim denetim sistemleri incelenmiştir. Araştırmanın amacı, bu ülkelerin eğitim denetim sistemlerini Türkiye'nin eğitim denetim sistemiyle karşılaştırmaktır. Nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman incelemesi ve içerik analizi teknikleri kullanılmıştır. Bu teknikler, belirli belgelerin detaylı bir şekilde incelenmesini ve içeriğinin analiz edilmesini sağlar. Bulgular, her ülkenin eğitim denetim sistemlerinin farklı yaklaşımlara sahip olduğunu ve kendi ihtiyaçlarına göre şekillendiğini göstermektedir. Bazıları daha çok dışsal denetimi önemserken, diğerleri öz değerlendirmeye daha fazla ağırlık vermiştir. Çin ve Singapur'da eğitim denetimi merkezi olarak yönetilirken, Kanada'da kısmen merkezi kısmen de eyaletler tarafından yönetilmektedir. Estonya ve Türkiye'de ise hem merkezi hem de yerel düzeyde yönetim mevcuttur. Beş ülkede de eğitim denetiminde standartlar ve kriterler kullanılıyor. Çin, Singapur, Kanada, Estonya ve Türkiye'de denetim sürecinde eğitim performansı değerlendirilmektedir. Çin'de planlı ziyaretler ve belgelere dayalı değerlendirme yapılırken, Singapur'da öğretim ve yönetim süreçlerinin incelenmesi, Kanada'da öğrenci performansının değerlendirilmesi, Estonya ve Türkiye'de ise belgelere dayalı değerlendirme ve planlı ziyaretler gerçekleştirilir. Her beş ülkede de eğitim denetimi sonrasında iyileştirme süreci bulunmaktadır. Çin, Singapur, Kanada ve Estonya'nın eğitim denetim sistemlerinin Türk eğitim denetimi sistemi için şu öneriler yapılabilir: Öğretmenler ve okullar öz değerlendirmeye önem vermelidir. Okulların öz değerlendirme süreçlerine gereken önem verilmeli ve bu süreçler desteklenmelidir. Risk haritalandırması ve denetim aralıklarının belirlenmelidir. Hesap verebilirlik ve şeffaflık için raporların kamuya açıklanması önemlidir. Öz değerlendirme ve düzenleme raporları hazırlanmalı ve okul sitelerinde yayınlanmalıdır. Denetim sürecinde bölgesel farklılıklar göz önünde bulundurulmalıdır.

Anahtar Kelimeler: PISA, Eğitim Denetimi, Türkiye, Çin, Singapur, Kanada, Estonya.

Abstract. In this study, the educational supervision systems of countries such as China, Singapore, Canada and Estonia, which are successful based on the results of international assessment studies such as PISA, are analysed. The aim of the study is to compare the educational supervision systems of these countries with Turkey's educational supervision system. Document analysis and content analysis techniques, one of the qualitative research methods, were used. These techniques enable a detailed examination of specific documents and analysis of their content. The findings show that the educational supervision systems of each country have different approaches and are shaped according to their own needs. Some emphasise more external moderation, while others place more emphasis on self-evaluation. In China and Singapore, educational supervision is centrally managed, while in Canada it is partly centralised and partly managed by the provinces. Estonia and Turkey have both centralised and local management. In all five countries, standards and criteria are used in education supervision. In China, Singapore, Canada, Estonia and Turkey, education performance is evaluated during the inspection process. In China, planned visits and document-based evaluation are carried out, while in Singapore, teaching and management processes are analysed, in Canada student performance is evaluated, and in Estonia and Turkey, document-based evaluation and planned visits are carried out. In all five countries, there is an improvement process after the education audit. The following suggestions can be made for the Turkish educational supervision system based on the educational supervision systems of China, Singapore, Canada and Estonia: Teachers and schools should give importance to self-evaluation. Schools' self-evaluation processes should be given due importance and these processes should be supported. Risk mapping and audit intervals should be determined. Public disclosure of reports is important for accountability and transparency. Self-assessment and regulation

İş, E. ve Çiçek, S. (2024). PISA 2022'de başarılı olan ülkelerin eğitim denetim sistemleri ve Türkiye'nin eğitim denetim sisteminin karşılaştırılması. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 15(2), 839-867.

DOI. 10.51460/baebd.1462973

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2024), 15 (2), 839-867.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2024), 15 (2), 839-867.
Araştırma Makalesi / Research Paper



reports should be prepared and published on school websites. Regional differences should be taken into account in the audit process.

Keywords: PISA, Educational Inspection, Türkiye, China, Singapore, Canada, Estonia.



Extended Abstract

Introduction. Auditing, which has gained a universal content today, is one of the most critical system tools for all social organizations. Especially in social institutions where the human element is dominant, the audit process is very important. An effective control system is inevitable for institutions to maintain their existence, mission and functions and to create an effective education system. In the literature, there are various definitions regarding educational supervision. The main purposes of the audit stages are to determine the degree of realization of organizational goals; It is also to ensure that the organization is developed in terms of effectiveness, efficiency and economy (Aydın, 2014). The level of institutions' ability to achieve their goals is related to how efficiently they use their resources. In this context, the main purpose of the audit is to determine the level of schools' ability to achieve their goals, to achieve more efficiency and to ensure the continuous development of the necessary solutions to increase efficiency (Sağır and Göksoy, 2016). Turkey is in search of new paradigms and methods in future education policies. In our country, as in the rest of the world, educational supervision practices are intensely discussed on the grounds that current educational supervision practices are ineffective and inefficient. Education is one of the most important tools that contribute to the development of countries by renewing themselves. In this context, education undertakes the function of designing the future. Therefore, there are discussions about what future is desired for Türkiye. Within the scope of the research, examining the 2022 PISA results of countries that are considered successful and selected from different continents has been an important focus. In this context, the differences and similarities between the education supervision systems of countries such as China, Singapore, Canada and Estonia and Turkey's education system were evaluated. The importance of this study for Turkey's education supervision system can be summarized as follows: Examining PISA results is an important tool in determining the position of Turkey's education system at the international level. Turkey's strengths and weaknesses can be determined by comparing it with successful countries such as China, Singapore, Canada and Estonia.

Method. This study aims to compare the education supervision systems of China, Singapore, Canada, Estonia and Turkey. In this study based on qualitative research methods, document review and content analysis techniques were used (Gregory and Denniss, 2018; Patton, 2014). In the research, the comparative scanning method was preferred and the similarities and differences between education supervision systems were analyzed by scanning the relevant literature (Sanders, 2020).

Results. According to the findings obtained in the research, the following conclusions were reached in terms of certain features in the comparison between Turkey's education supervision system and the education supervision systems of China, Singapore, Canada and Estonia:

In terms of the purpose of the audit and guidance; In Turkey and Singapore, the purpose of supervision is emphasized as achieving the goals of the education system and ensuring the professional development of teachers. In Turkey, it is also aimed to identify the strengths of schools and create excellent schools. In other countries, the purpose of supervision is stated as meeting the requirements of current legislation and increasing student success.

In terms of inspection method and form, inspection in all countries is carried out through visits and document reviews. While external audit methods are mostly used in Turkey and Estonia, self-



evaluation is also carried out in other countries. Self-evaluation is not implemented in Turkey's education supervision process.

In terms of the measures taken at the end of the inspection, recommendations to schools are made by the inspector or inspectors in Turkey and Estonia, while in Singapore schools make self-regulations regarding the inspection report. In Canada, teachers may need to self-regulate and the principal may need to prepare a professional development program for the teacher.

In terms of the people who carry out the inspection and their selection, in Turkey, education inspectors carry out the inspection, while in other countries, inspection is carried out by different people such as school principals, teachers and inspectors. The selection process also varies from country to country.

Suggestions. The following suggestions can be made for the education supervision systems of China, Singapore, Canada and Estonia for the Turkish education supervision system:

1. Supervision systems in countries such as Canada and Estonia allow greater flexibility to the needs of educational institutions and local conditions. Increasing this flexibility and diversity in Turkey's inspection system can offer appropriate solutions for different regions and school types.
2. In countries such as Singapore and Canada, public participation and communication are valued and the principle of transparency is adopted. In Turkey's audit system, the participation of stakeholders (parents, students, teachers, etc.) can be increased and the processes can be made more transparent.
3. More emphasis could be placed on qualitative evaluation methods of teacher and school performance, as in Estonia. It is also important to provide feedback based on evaluation results more effectively.
4. Singapore's continuous improvement process and learning culture can also be adopted in Turkey. The quality of education can be increased by developing continuous improvement strategies based on audit results.
5. As in Canada, it is important to take into account regional differences and local needs in Turkey. Educational policies and supervision processes should be shaped in accordance with the cultural, economic and social differences in different regions of the country.



Giriş

Günümüzde evrensel bir içerik kazanan denetim, tüm sosyal örgütler için en kritik sistem araçlarından biridir. Özellikle insan unsurunun ağırlıklı olduğu eğitim kurumlarında, denetim süreci çok önem taşımaktadır. Kurumların kendi varlık, misyon ve fonksiyonlarını sürdürebilmeleri, etkili bir eğitim sistemi oluşturulması noktasında etkili bir denetim sistemi kaçınılmazdır.

Eğitim, bireyin bilgi, beceri ve tutumlarını yapılandırmak için düzenlenen öğretme-öğrenme sürecidir. Eğitim sonuçları, genellikle daha soyut olup zamanla netleşir. Bu sürecin sonunda, bireyin kapasitesi, hazırbulunuşluk düzeyi, yaşı ve diğer faktörlerine bağlı olarak çeşitli çıktılar ortaya çıkar. Ülkeler, eğitim sürecinin hedeflerine ulaşma düzeylerini bu çıktılara göre belirleyerek eğitim sistemlerini gözden geçirirler (UNESCO, 2020). Eğitim denetimi; eğitim sistemi, okul ve öğretmen performansının usulüne uygunluğunu belirleyerek iyileştirme çalışmaları için gereklidir (OECD, 2017). Günümüzde, politik, ekonomik, teknolojik, sosyal ve kültürel gelişmeler, eğitim sistemlerinin her bir boyutunu etkilemektedir. Bu değişim ve gelişmelerin doğrultusunda, denetim sisteminin dönüşmesi ve yeniden düzenlenmesi önemli bir işlevselliği gerektirir. Dünya çapında, neredeyse her ülkenin farklı eğitim teorileri ve denetim yaklaşımları geliştirmesi kaçınılmaz hale gelmiştir. Eğitim bağlamında, öğretmenlerin değerlendirilmesi, mesleki ilerleme, hesap verebilirlik ve okul gelişimi amaçları açısından 21. yüzyılda eğitimsel denetim alanında yapılacak reformlar son derece önemlidir (Aslanargun ve Tarku, 2014).

Literatürde, eğitim denetimiyle ilgili çeşitli tanımlar bulunmaktadır. Denetim aşamalarının temel amaçları, örgütsel amaçların gerçekleşme derecesini belirlemek ve örgütün verimliliğini, etkililiğini ve ekonomik olarak gelişimini sağlamaktır (Aydın, 2014). Örgütlerin amaçları gerçekleştirme seviyesi, sahip oldukları her tür kaynağı hangi ölçüde verimli ve etkili kullandıklarıyla ilgilidir. Bu bağlamda denetimin temel amacı, okulların hedeflerini gerçekleştirebilme düzeylerini belirlemek, daha fazla verim elde etmek ve verimliliği artırmak için gerekli çözümlerin sürekli olarak geliştirilmesini sağlamaktır (Sağır ve Göksoy, 2016). Denetimsel etkinliğin ana amacı; öğretmenlerin mesleki ihtiyaçlarını karşılayarak okulun eğitimsel gelişimine katkıda bulunmaktır (Glickman, Gordon ve Ross-Gordon, 2014). Öte yandan, Sullivan ve Glanz (2015), öğretimsel denetimi, öğretmenlerin meslektaş etkileşimi içinde öğrencilerin öğretimsel başarısını artıracak ve geliştirecek bir süreç olarak tanımlamışlardır. Bu tanımlar, denetimin daha çok rehberlik ve destek unsurlarını içeren, gelişim ve yardımlaşma odaklı demokratik bir yaklaşım olduğunu yansıtmaktadır. Eğitimde yapılan denetim faaliyetlerinin esas amacı, okulların etkililiğini artırmaktır (Zepeda, 2016).

Eğitim sisteminde öğretim faaliyetlerinin denetlenmesi, bütün bir eğitim sürecinde kaçınılmaz bir gereklilik olarak kabul edilmektedir. Okullarda gerçekleştirilen denetim süreci, öğrencilerin eğitim başarılarının gelişimine katkıda bulunan önemli bir işlevi yerine getirir. Günümüzde denetimin, sadece kontrol etme amacının ötesinde eğitim-öğretim etkinliklerini geliştirmeye yönelik bir misyon üstlenmesi ve öğretim denetiminin sürekli olarak iyileştirilmesi, eğitim sistemi açısından büyük önem arz etmektedir (Aydın, 2019). Günümüzde, okulların etkisini sürekli olarak geliştirmesi ve istenilen hedeflere ulaşmasını sağlamada öğretim denetimi, ön plana çıkan bir unsurdur (Sergiovanni ve Starrat, 2006).



Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2024), 15 (2), 839-867.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2024), 15 (2), 839-867.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Türkiye, gelecek için eğitim politikalarında yeni yöntem ve paradigma arayışı içerisindedir. Ülkemizde, dünya genelinde olduğu gibi mevcut eğitsel denetim uygulamalarının verimsiz ve etkisiz olduğu gerekçesiyle öğretimsel denetim uygulamalarına yönelik yoğun tartışmalar yaşanmaktadır. Eğitim, ülkelerin kendilerini yenileyerek gelişmesine katkı sağlayan en önemli araçlardan biridir. Bu bağlamda eğitim, geleceğin tasarlanması işlevini üstlenmektedir. Dolayısıyla Türkiye için hangi geleceğin arzulandığına dair tartışmalar yaşanmaktadır. Bu doğrultuda, Türkiye'de yakın zamanlarda eğitim kalitesini artırmak amacıyla öğretimsel denetim alanında yasal mevzuatlarda birçok yeni düzenlemeler yapılmıştır. Türkiye'de, dünya genelinde olduğu gibi mevcut denetim sisteminin verimsizliği ve etkisizliği nedeniyle denetim sisteminde sürekli çalışmalar yapılmaktadır (İş, 2023).

Ülkeler arasında kendi eğitim çıktıları karşılaştırmak için PISA gibi uluslararası geçerliliği olan araçlar önemlidir. PISA, Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) tarafından üç yıllık periyotlarla gerçekleştirilen, 15 yaş grubundaki öğrencilerin kazandıkları bilgi ve becerileri değerlendiren bir araştırmadır. Bu çalışma, ülkelerin eğitim sistemlerinin etkililiği hakkında kapsamlı bir resim sunar ve politika yapımcıların eğitimdeki güçlü ve zayıf yönleri belirlemelerine yardımcı olur. PISA, geleneksel ölçme-değerlendirme uygulamalarından farklı olarak yalnızca öğrencilerin okulda ne öğrendiklerini değil, öğrendikleriyle neler yapabildiklerini de değerlendirmeyi hedeflemektedir.

PISA'nın temel amacı, öğrencilerin okulda edindikleri bilgi ve becerileri günlük yaşamda ne kadar etkili bir şekilde kullanabildiklerini ölçmektir. Ayrıca, gençlerin daha iyi anlamak; öğrenme isteklerini, derslerdeki performanslarını ve tercih ettikleri öğrenme ortamlarını daha net bir şekilde ortaya koymak da hedeflenmektedir. Son PISA araştırması, COVID salgını nedeniyle planlanan 2021 yılı yerine 2022 yılında gerçekleştirilmiştir. PISA, her üç yıllık döngüsünde fen okuryazarlığı, matematik okuryazarlığı ve okuma becerileri gibi alanlardan birine odaklanarak araştırma yapmakta ve analizler gerçekleştirmektedir. Son gerçekleştirilen 2022 PISA araştırmasında ise matematik okuryazarlığı alanına odaklanılmıştır (pisa.meb.gov.tr, 2023).

Türkiye'de denetim uygulamalarıyla ilgili yapılan araştırmalar, denetim etkinliklerinin amaca uygun bir şekilde gerçekleştirilmediğini ve eğitimin niteliğini artırmada etkin olmadığını göstermektedir (Duykuluoğlu, 2018; Ergen ve Eşiyok, 2017; Kipici, 2019; Tonbul ve Baysülen, 2017; 2018; İş, 2023; Tosun ve Ordu, 2020). Bu araştırma sonuçları, öğretimsel denetimlerin etkili ve verimli bir şekilde gerçekleştirilmediğini, mevcut denetim sisteminin öğretmenlerin mesleki gelişimleri üzerinde etkisiz ve verimsiz olduğunu ortaya koymaktadır. Teorik ve uygulamadaki eksiklikler, denetim alanında daha fazla araştırma yapılmasının gerekliliğini vurgulamaktadır.

Son dönemde Türk eğitim denetimi sisteminde denetçilerin özlük hakları, unvanları, görev süreleri ve görev alanlarıyla ilgili önemli değişiklikler yaşanmış olmasına rağmen, denetim sisteminde yeni bir felsefi anlayışa ve yapısal düzenlemelere olan ihtiyaç belirginleşmektedir. Türk denetim sisteminde yapılan tüm kanuni düzenlemelerin, eğitim denetiminde kalite ve verimliliği artırmak için uzun süredir devam eden sorunları çözme noktasında yeterli olmadığı ifade edilebilir (Göksoy ve Aslanargun, 2014).

Araştırma kapsamında, başarılı olarak kabul edilen ülkelerin 2022 PISA sonuçlarının incelenmesi önemli bir odak noktası olmuştur. Bu çerçevede, Çin, Singapur, Kanada ve Estonya gibi İş, E. ve Çiçek, S. (2024). PISA 2022'de başarılı olan ülkelerin eğitim denetim sistemleri ve Türkiye'nin eğitim denetim sisteminin karşılaştırılması. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 15(2), 839-867.*

DOI. 10.51460/baebd.1462973



ülkelerin eğitim denetim sistemleri ile Türkiye'nin eğitim sistemi arasındaki farklılıklar ve benzerlikler değerlendirilmiştir. Bu çalışmanın Türkiye'nin eğitim denetim sistemi açısından önemi şu şekilde özetlenebilir: PISA sonuçlarının incelenmesi, Türkiye'nin eğitim sisteminin uluslararası düzeydeki konumunu belirlemede önemli bir araçtır. Çin, Singapur, Kanada ve Estonya gibi başarılı ülkelerle karşılaştırma yaparak Türkiye'nin güçlü ve zayıf yönleri belirlenebilir. Başarılı ülkelerin denetim sistemlerinin incelenmesi, Türkiye'nin eğitim denetim sisteminin etkinliği ve verimliliği açısından önemli ipuçları sağlayabilir. Bu sayede Türkiye'nin denetim süreçlerindeki eksiklikler belirlenerek iyileştirme adımları atılabilir. Başarılı ülkelerin denetim sistemlerindeki iyi uygulama örnekleri Türkiye için önemli bir öğrenme kaynağı olabilir. Türkiye, bu ülkelerin denetim sistemlerinden aldığı derslerle kendi sistemindeki zayıf noktaları güçlendirebilir ve daha etkili bir denetim süreci oluşturabilir. Başarılı ülkelerin denetim sistemlerinin incelenmesi, Türkiye'nin eğitim kalitesini artırmak için yapılması gerekenleri belirlemede önemli bir rol oynar. Başarılı ülkelerin eğitim denetim sistemlerinin analizi, bu ülkelerin eğitimdeki başarısının arkasındaki faktörleri anlamamıza yardımcı olabilir. Bu sayede Türkiye'nin eğitim denetim sisteminin geliştirilmesine ve uluslararası standartlara daha iyi uyum sağlamasına yardımcı olabilir.

Araştırmanın amacı

Bu çalışmada, PISA 2022 sonuçlarına göre ilk on ülke içinde yer alarak başarı elde etmiş olan Çin, Singapur, Kanada ve Estonya gibi ülkelerin eğitim denetim sistemlerinin incelenmesi ve Türkiye'nin eğitim denetim sistemiyle karşılaştırılması amaçlanmıştır. Araştırmanın hedefi, eğitim kalitesini belirleyen önemli faktörlerden biri olan eğitim denetim sistemi açısından analiz yapmak ve PISA 2022 sonuçlarına dayanan bu başarılı ülkelerin eğitim denetim sistemlerini detaylı bir şekilde incelemektir. Bu karşılaştırmalı çalışma, Türkiye'nin eğitim politikalarının şekillendirilmesi ve denetim sisteminin daha etkili bir şekilde yönetilmesi için bilgi sağlayabilir.

Yöntem

Araştırma modeli

Bu çalışma, Çin, Singapur, Kanada, Estonya ve Türkiye'nin eğitim denetim sistemlerini karşılaştırmayı hedeflemektedir. Nitel araştırma yöntemlerine dayanan bu çalışmada, doküman incelemesi ve içerik analizi teknikleri kullanılmıştır (Gregory ve Denniss, 2018; Patton, 2014). Araştırmada, karşılaştırmalı tarama yöntemi tercih edilmiş ve ilgili literatür taranarak eğitim denetim sistemleri arasındaki benzerlikler ve farklılıklar analiz edilmiştir (Sanders, 2020).

Veri toplama sürecinde, belgelere erişim, belgelerin orijinalliğinin doğrulanması, anlaşılması ve yorumlanması gibi adımlar izlenmiştir. Bu sürecin ardından elde edilen veriler analiz edilmiş ve yorumlanmıştır. Söz konusu çalışma bir derleme çalışması olduğundan etik kurul izin belgesi alınmamıştır. Veri kaynakları olarak, eğitim sistemleriyle ilgili literatür taraması yapılmış ve temel bilimsel kaynaklar olan kitaplar ile akademik dergilerde yayınlanan makaleler üzerinde odaklanılmıştır. Ayrıca, ilgili ülkelerin resmi eğitim bakanlıklarının internet siteleri incelenmiş ve uluslararası düzeyde tanınan kuruluşların güncel kaynakları da değerlendirilmiştir (UNICEF, OECD, UNESCO). İngilizce



anahtar kelimeler Google Scholar'da Türkçe sayfalarda aranmış ve Türkiye'deki mevcut literatür de incelenmiştir. Bu kaynaklar araştırmanın nitelik ve güvenilirliğini artırmak amacıyla titizlikle değerlendirilmiştir. Tüm bu yöntemler, araştırmanın sağlam bir temele dayalı ve güvenilir sonuçlara ulaşmasını desteklemiştir (Callahan, 2014; Silverman, 2018; Yorks, 2008).

Çalışma varsayımları ve sınırlılıkları

Çalışmanın amacı doğrultusunda Türkiye, Çin, Singapur, Kanada ve Estonya eğitim denetim sisteminin, ülkelerin resmi internet sayfalarının, konu ile ilgili kitapların, daha önceden yapılmış çalışmaların ve elde edilen resmî belgelerin gerçeği yansıttığı varsayılmıştır.

Araştırma kapsamında, 2022 PISA sonuçlarına göre ilk on ülke arasına girerek başarı elde etmiş ülkelerin dikkate alınması öncelikli olarak gözetilmiş olup, bu doğrultuda Çin, Singapur, Kanada ve Estonya gibi ülkeler özellikle seçilmiştir. Ülkelerin seçiminde amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu bağlamda, PISA 2022 sonuçlarına göre başarılı olan ülkeler arasından verilere erişimi kolay olanlar tercih edilmiştir (Patton, 2014). PISA 2022 alan performansları tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1.

PISA 2022 alan performanslar

	Sıra	Matematik	Fen	Okuma becerileri
PISA 2022 alan performanslar	1	Singapur	Singapur	Singapur
	2	Makao (Çin)	Japonya	İrlanda
	3	Tayvan (Çin)	Makao (Çin)	Japonya
	4	Hong Kong (Çin)	Tayvan (Çin)	Güney Kore
	5	Japonya	Güney Kore	Tayvan (Çin)
	6	Güney Kore	Estonya	Estonya
	7	Estonya	Hong Kong (Çin)	Makao (Çin)
	8	İsviçre	Kanada	Kanada
	9	Kanada	Finlandiya	Amerika Birleşik Devletleri
	10	Hollanda	Avustralya	Yeni Zelanda

Bulgular

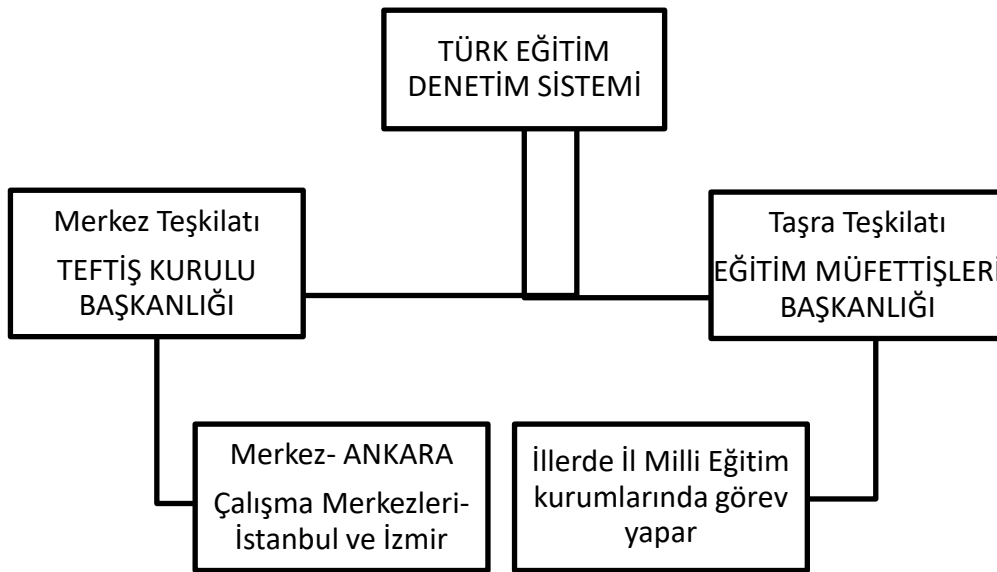
Araştırmada, ilk olarak Türkiye'nin eğitim denetim sistemi genel bir çerçeve içinde ele alınmış ve ardından diğer ülkelerin eğitim denetim sistemleri detaylı bir şekilde incelenmiştir. Bu inceleme sürecinde, her ülkenin eğitim denetim sistemi kapsamlı bir şekilde analiz edilmiş ve önemli detaylar vurgulanmıştır. Son olarak, Türkiye'nin eğitim denetim sistemi ile diğer ülkelerin sistemleri arasındaki benzerlikler ve farklılıklar ayrıntılı bir biçimde ele alınmıştır.

Türkiye'de Eğitim Denetim Sistemi

Türkiye'de eğitim denetimi Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından yürütülen bir süreçtir. Türkiye'de eğitim denetimi, çeşitli düzeylerde (merkezi ve taşra) gerçekleştirilmektedir. Eğitim denetimi, eğitim kurumlarının standartlara uygunluğunu, kalitesini ve etkililiğini değerlendirmek amacıyla gerçekleştirilir.

Sayfa | 846

Türkiye'deki eğitim denetim sistemi Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde Teftiş Kurulu Başkanlığı ve illerde kurulan Eğitim Müfettişleri Başkanlığı şeklinde ikili bir teşkilatlanma yapısına sahiptir. Merkezi Denetim, Millî Eğitim Bakanlığı merkez teşkilatı, Türkiye genelinde eğitim standartlarının uygunluğunu sağlamak için merkezi denetimleri yürütür. Bu denetimler, eğitim kurumlarının yönetimini, personelini, eğitim programlarını ve diğer ilgili faktörleri kapsar. Taşra da ise illerde İl Millî Eğitim Müdürlükleri bünyesinde kurulan teftiş kurulu başkanlığınca eğitim denetimleri yürütülmektedir. Bu denetimlerde, ildeki okulların ve diğer eğitim kurumlarının yönetimini, eğitim kalitesini ve kaynak kullanımını değerlendirir (Durnalı ve Limon, 2018).



Şekil 1. Türkiye eğitim denetim sistemi teşkilatlanma şeması

Türkiye'nin eğitim denetim sisteminde Teftiş Kurulu Başkanlığının temel görevleri Millî Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Yönetmeliğinde şu şekilde ifade edilmiştir (MEB, 2023):

- Eğitim müfettişlerinin koordinasyonunu sağlarlar.
- Rehberlik ve denetim sistemlerinin yürütülmesinde eşgüdümü sağlarlar.
- Sunulan hizmetlerin kontrol ve denetimi faaliyetlerinde yol gösterecek plan ve programlar oluştururlar ve rehberlik ederler.
- Sunulan hizmetlerin kontrol ve denetimini analiz eder, karşılaştırır, ölçer, değerlendirir ve elde edilen sonuçları rapor haline getirerek ilgili birimlere iletilirler.
- Bakanlığın denetimi altındaki kuruluşların usulsüzlükleri önleyici, eğitici ve rehberlik denetim, inceleme ve soruşturma işlerini müfettişler aracılığıyla gerçekleştirirler.



- Örgün ve yaygın eğitim kurumları ile il ve ilçe milli eğitim müdürlüklerinin rehberlik, işbaşıında yetiştirme, denetim, değerlendirme, inceleme, araştırma ve soruşturma hizmetlerini müfettişler aracılığıyla yürütürler.

İllerde kurulan Eğitim Müfettişleri Başkanlıklarının görevleri ise (MEB, 2022):

- Rehberlik, işbaşıında yetiştirme, denetim, değerlendirme, inceleme, araştırma ve soruşturma hizmetlerini yürütürler.
- Üç yıllık çalışma planı ile yıllık faaliyet programını hazırlamak ve valinin oluru ile aldıktan sonra uygulamaya koymak, bir örneğini Başkanlığa göndermek.
- Eğitim müfettişi ve eğitim müfettiş yardımcıları tarafından düzenlenen rehberlik, denetim, izleme ve değerlendirme raporlarını inceledikten sonra ilgili birimlere göndermek.
- Araştırma, inceleme, soruşturma, ön inceleme, suç duyurusu ve tevdi raporları ile bu kapsamdaki diğer çalışmaları incelemek ve ilgili yerlere sunmak.
- Rehberlik ve denetim grupları tarafından yapılan denetimler sonucu hazırlanan rehberlik ve denetim değerlendirme raporlarını incelemek, analiz ve değerlendirmesini yaptıktan sonra mevcut durum ile problemleri ve çözüm önerilerini içeren yıllık rehberlik ve denetim değerlendirme raporunu hazırlamak, il millî eğitim müdürlüğüne bildirmek ve bir örneğini Başkanlığa göndermek.
- Mali yılsonunda yıllık faaliyet raporunu hazırlamak, il millî eğitim müdürlüğüne bildirmek ve bir örneğini Başkanlığa göndermek.
- İlde eğitim öğretim ve özel öğrenci barınma hizmetlerinin niteliğini artırmaya yönelik çalışmalar yapmak, kurumların gelişimini, mevzuata, plan ve programa uygun çalışmasını temin etmek amacıyla gerekli teklifleri hazırlayıp il millî eğitim müdürlüğüne bildirmek.
- Kurumların gelişimini izlemek ve değerlendirmek.



Şekil 2. Eğitim müfettişleri başkanlığı teşkilat şeması



Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2024), 15 (2), 839-867.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2024), 15 (2), 839-867.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Türkiye'de eğitim denetim sistemi, Eğitim Müfettişleri Başkanlığı tarafından oluşturulan rehberlik ve denetim grupları tarafından yürütülmektedir. Bu gruplar, okullarda yerinde incelemeler yaparak raporlar hazırlarlar. Hazırlanan raporlar daha sonra başkanlık tarafından analiz edilir.

Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Müfettişleri Yönetmeliğinde, okullarda denetim süreci, her yıl kurumlar tarafından öz değerlendirme yapılmasıyla başlar ve öz değerlendirme raporunun bir nüshası Eğitim Müfettişleri Başkanlığına iletilir (MEB, 2022). Öz değerlendirme sürecinde, kurumlara gerekli rehberlik Eğitim Müfettişleri Başkanlıkları tarafından sağlanır. İlgili yönetmelikte özdenetim süreciyle ilgili ifadeler yer verilmiş olsa da sürecin uygulanmasına dair ayrıntılı açıklamalar yapılmamıştır. Sadece belgelere düzenleme yapılmış, ancak uygulamaya geçilmemiştir.

Bakanlık teşkilatı tarafından yapılan denetimler, genellikle üç yıllık periyotlarla planlanır ve gerçekleştirilir. Bu süreç, ön çalışma ve alan denetimi ve rehberlik olmak üzere iki aşamaya ayrılır. Ön çalışma aşamasında, denetim grubu araştırma yapar, potansiyel sorunları ve olası riskleri belirler. Bu risklere yönelik bir değerlendirme aracı oluşturulur ve okul yönetimiyle bir toplantı düzenlenir. Bu toplantıda, denetimin amacı, süreci ve kapsamı hakkında bilgi alışverişi yapılır. Daha sonra, alan denetimi ve rehberlik aşamasına geçilir. Bu aşamada, bir önceki denetimden sonra yapılan işlemlere yönelik bir denetim gerçekleştirilir. Denetim sonuçlarına dayalı olarak öneriler hazırlanır ve okul yönetimi ve personeliyle paylaşılır. Bu sürecin ardından rehberlik ve denetim raporu hazırlanır ve okullar tarafından en geç bir ay içinde bir gelişim planı oluşturulur ve Eğitim Müfettişleri Başkanlığına iletilir. Denetim raporunun içeriği, giriş, eğitim-öğretim faaliyetleri, yönetim faaliyetleri, mali iş ve işlemler, izleme ve değerlendirme, yönetici değerlendirme, örnek uygulamalar ve genel değerlendirme başlıklarını içermektedir (MEB, 2023).

Türkiye'de eğitim müfettişi olmak için Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Müfettişleri Yönetmeliği 8. Maddesinde özetle şu şekilde açıklanmıştır (MEB, 2022);

- *En az sekiz yıl öğretmenlik deneyimi veya belirli lisans programlarından mezuniyet gereklidir.*
- *Sınavın yapıldığı yılın ocak ayının birinci gününden önce otuz beş yaşını doldurmamış olmak gerekir.*
- *Sekiz yıl veya daha fazla öğretmenlik deneyimi olan adaylar için en az üç yıl resmi eğitim kurumlarında çalışmış olmak gerekmektedir.*
- *Bakanlık kadrolarında öğretmenlik yapmayan adaylar için, son başvuru tarihinde geçerliliği devam eden ve sınav duyurusunda belirtilen KPSS puan türlerinden belirlenen taban puanı veya daha yüksek bir puan almış olmak gereklidir.*

Şartları sağlayan adaylar yazılı ve sözlü sınavlardan geçerek müfettiş yardımcısı olarak atanırlar.

Türkiye'de eğitim denetimi, eğitim kalitesini artırmak, standartları sağlamak ve eğitim kurumlarının etkinliğini değerlendirmek amacıyla düzenli olarak yürütülen bir süreçtir. Türkiye'de eğitim denetim sisteminin temel yapısı ve özellikleri şu şekilde özetlenebilir:

- Türkiye'deki eğitim denetiminin en üst düzeyden sorumlusu MEB'dir. MEB, eğitim politikalarını belirler, denetim süreçlerini yönlendirir ve denetim ekibini oluşturur.



- MEB tarafından atanmış eğitim müfettişleri, denetim süreçlerini yürütürler. Bu denetmenler, eğitim kurumlarını ziyaret ederek, okulların yönetimi, öğretmenlerin performansı, ders içerikleri, öğrenci başarıları gibi çeşitli alanlarda incelemeler yaparlar.
- Eğitim müfettişi, genellikle belirli periyotlarda yapılan planlı ziyaretler ve denetimlerle gerçekleştirilir. Bu süreçte, eğitim kurumlarının mevcut durumu, kaynak kullanımı, öğrenci başarıları, öğretmen kalitesi ve diğer performans göstergeleri değerlendirilir.
- Eğitim müfettişi, belirlenmiş standartlar ve kriterlere dayalı olarak yapılır. Bu standartlar, eğitim kalitesini artırmaya yönelik ölçülebilir hedefleri içerir ve denetim sürecinde kullanılır.
- Denetim sürecinin ardından, Eğitim müfettişi raporlarını hazırlarlar. Bu raporlar, denetlenen kurumun güçlü yönlerini, zayıf yönlerini ve iyileştirme önerilerini içerir. Bu geri bildirimler, eğitim kurumlarının performanslarını iyileştirmelerine yardımcı olur.
- Denetim sonuçlarına dayanarak, eğitim kurumları gerekli iyileştirmeleri yaparlar. MEB, bu süreçte eğitim kurumlarına rehberlik ve destek sağlar.

Çin eğitim denetim sistemi

Çin'de eğitim denetimi, ulusal ve yerel düzeylerde kurulan eğitim denetleme birimleri tarafından doğrudan gerçekleştirilir. Bu birimler, eğitim kurumlarında kanun, yönetmelik ve eğitim politikalarının ne derece uygulandığını değerlendirme görevini üstlenirler ve gerektiğinde devlet için kurumlardaki durumla ilgili bir rapor hazırlarlar. Merkezi düzeyde Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) ve ilgili birimler denetim süreçlerini belirler ve koordine ederken, yerel düzeyde il/ilçe düzeyindeki eğitim denetim birimleri yerel okulları denetler.

Ulusal Eğitim Denetleme Bürosu'nun sorumluluğu sadece devlet yasalarının, yönetmeliklerinin ve politikalarının uygulanmasını izlemekle ve denetlemekle sınırlı değildir, aynı zamanda alt düzey yönetimlere ve örgütlere faydalı geribildirim sağlamak amacıyla da değerlendirme yapar. Denetim için kuralları ve standartları Ulusal Eğitim Denetleme Bürosu belirlemektedir. Çin'deki eğitim denetimi, belirlenmiş standartlar ve kriterlere dayanır. Bu standartlar, eğitim kurumlarının altyapısı, öğretmen kalitesi, öğrenci başarıları, müfredat uygulaması ve idari yönetim gibi çeşitli alanlarda belirlenmiş kriterleri içerir (Tanrısevdi ve Kırıl, 2018).

Eğitim denetimi genellikle belirli periyotlarda planlı ziyaretler ve değerlendirmelerle gerçekleştirilir. Denetçiler, okulları ziyaret eder, belgeleri inceler, dersleri gözlemler ve öğretim materyallerini değerlendirirler. Eğitim denetleme birimi tarafından hazırlanan raporlar halka açık bir şekilde paylaşılır. Bu raporlar genellikle kurumdaki eğitim kalitesi ile ilgili genel bir değerlendirme yapar veya belirli konulara odaklanarak özel amaçlı denetlemeler içerebilir. Bu raporlar, gelecekte planlanacak eğitim politikaları için önemli bir alt yapı oluşturur. Özel amaçlı denetimler genellikle ülkenin gündemine bağlı olarak belirli konulara odaklanır. Son yapılan özel amaçlı denetimler arasında, zorunlu eğitimlerin kırsal alanlarda gerçekleştirilmesi, kırsaldaki okulların fiziki yapıları ve okul servis kazaları gibi konular bulunmaktadır (Coşkun ve Çelikten, 2020).

Çin'deki eğitim denetim sisteminin en küçük birimi denetçilerdir ve eğitim denetim sürecinde etkin bir rol oynamaktadırlar. Denetçiler, başarılı yönetici ve öğretmenler arasından seçilirler. Atandıktan sonra 2 yıl boyunca yardımcı denetçi olarak görev yaparlar. Denetçiler, okullara rehberlik

İş, E. ve Çiçek, S. (2024). PISA 2022'de başarılı olan ülkelerin eğitim denetim sistemleri ve Türkiye'nin eğitim denetim sisteminin karşılaştırılması. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 15(2), 839-867.*

DOI. 10.51460/baebd.1462973



yapmak amacıyla aylık ziyaretler gerçekleştirir ve eğitim sürecini denetlerler. Denetçiler, görev yaptıkları okulları 3 yılda bir değiştirirler. Geniş yetki alanına sahip olan denetçiler, gerektiğinde öğretmenleri hizmet içi eğitime yönlendirme yetkisine sahiptirler. Hizmet içi eğitime katılan öğretmenler, eğitim sonunda bir rapor hazırlamakla yükümlüdürler (OECD, 2013).

Sayfa | 850

Eğitim denetimi sürecinde, okulların performansı ve başarısı değerlendirilir. Bu değerlendirme, öğrenci başarıları, sınav sonuçları, öğretmen performansı, öğrenci-öğretmen oranları gibi çeşitli göstergeler üzerinden yapılır. Denetçilerin yetkileri öğretmenleri ödüllendirme ve cezalandırma yetkisini de içermektedir. Denetçiler, okullara denetim planı göndererek süreç hakkında önceden bilgilendirirler. Okullar, bu denetim planına yönelik bir öz değerlendirme yaparlar. Denetçiler, okulları ziyaret ederek denetimi gerçekleştirir ve bir denetim raporu hazırlarlar. Bu raporlar, denetlenen okulların güçlü ve zayıf yönlerini, eksikliklerini ve iyileştirme önerilerini içerir. Bu geri bildirimler, okul yöneticilerine ve ilgili paydaşlara sunularak eğitim kalitesinin artırılması için önemli bir rehberlik sağlar. Okullar, denetim raporuna yönelik kendilerinde düzenlemeler yaparlar. Çin'deki eğitim denetimi sürecinde, halkın katılımı ve geri bildirim önemli bir rol oynarlar (Van Amelsvoort, Stuar, Martijns ve Verkroost, 2011; Zang ve Ng, 2016).

Çin'de eğitim denetiminin Devlet Konseyi tarafından sürekli olarak sosyalist amaçlara uygun bir şekilde yapıldığı söylenebilir (Coşkun ve Çelikten, 2020). Devlet Konseyi doğrudan denetim sürecine katılmaz, ancak eğitim sisteminin her biriminde görev alan parti sekreterleri, Devlet Konseyi'nin etkin olduğunun bir göstergesidir. Okullarda iç denetime katılan parti sekreterleri yanı sıra okul yönetimi, öğrenciler ve veliler de eğitim sürecinin verimini artırmak için rol alırlar (Liang, Kidwai ve Zhang, 2016; Yılmaz, 2017).

Tablo 2.

Çin ve Türkiye'nin eğitim denetim sistemi benzerlik ve farklılıkları

Özellik	Türkiye	Çin
Denetimin amacı	Eğitim sisteminin hedeflerine yönelik kontrol ve denetim Rehberlik	Eğitim sisteminin hedeflerini gerçekleştirme Eğitim sistemini yapılandırmak
Denetimin yöntemi	Kurumlara ziyaret Belge ve rapor incelemeleri	Kurumlara ziyaret, Belge ve rapor incelemeleri
Denetim şekli	Dışsal	Dışsal ve öz değerlendirme
Denetim aşamaları	3 yılda bir Eğitim müfettişleri okullarla ilgili rehberlik, araştırma ve denetim yapar Ders denetimi kurum denetimi sırasında veya ayrı olarak yapılır. Aday ve sözleşmeli öğretmenlerin ders denetimleri rehberlik	Her yıl Denetim planı hazırlanması ve okullara gönderilmesi Okulların plana yönelik kendilerini değerlendirmeleri



	ağırlıklı olarak her yıl yapılır. Okul müdürlerinin de ders denetimi yapmaktadır. Olası sorunlara yönelik değerlendirme aracı oluşturulması Değerlendirme sürecine yönelik okul yönetimiyle toplantı yapılması Değerlendirme aracıyla denetim Önerilerin okul yönetimi ve personelleriyle paylaşılması Rehberlik denetim raporu hazırlanması	Denetçilerin plana yönelik okulları değerlendirmesi Denetçilerin denetim raporu hazırlaması Okulların denetim raporuna yönelik düzenleme yapmaları Yapılan düzenlemelerle ilgili denetçilere rapor gönderilmesi
Denetim sonunda	Okullara öneriler müfettiş tarafından yapılır. Duruma yönelik düzenlemeler bir sonraki denetimde kontrol edilir.	Okullar denetim raporuna yönelik öz düzenleme yaparlar. Öz düzenlemeleri içeren raporu denetim ofislerine gönderirler
Denetimi yapan kişiler	Eğitim müfettişleri	Eğitim denetleme ofisi denetçileri
Denetçilerin seçimi	Adaylık ve sözleşmeli öğretmenlik süresi dâhil olmak üzere öğretmenlikte sekiz yıl ve daha fazla hizmeti bulunanlar bakımından, en az üç yıl Bakanlığa bağlı resmî eğitim kurumlarında görev yapanlar arasından yazılı ve sözlü sınavla seçilir.	Başarılı müdür ya da öğretmenler arasından sınavla seçilir

Tablo 2’de Türkiye ve Çin’in eğitim denetim sistemlerinin belirli özelliklerini karşılaştırmaktadır. İki ülkenin denetim sistemleri arasında bazı önemli farklılıklar ve benzerlikler bulunmaktadır.

Tabloda belirtildiği üzere, Çin’de okullarda öz değerlendirme ve öz düzenleme büyük önem taşırken, Türkiye’de ise değerlendirme ve düzenleme süreci tamamen dışsal bir şekilde gerçekleşmektedir. Türkiye’de denetim amacı, sistemin hatasız bir şekilde uygulanmasına rehberlik etmek iken, Çin’de ise uygulamalara ve sürece yönelik sistemi yapılandırmak ve okullarda öz denetim ve öz değerlendirme mekanizmaları oluşturmak hedeflenmektedir. Çin’deki eğitim denetim sistemi, eğitim kalitesinin sağlanması, standartların uygulanması ve eğitim politikalarının etkinliğinin izlenmesi amacıyla geliştirilmiştir. Her iki ülkenin denetim sisteminde aynı denetim yöntemi kullanılsa da aşamalarda belirgin farklılıklar bulunmaktadır. Çin’in denetim süreci öz değerlendirme ile başlayıp öz düzenlemelerle devam etmektedir, ancak denetim sürecinin son aşaması tamamen farklıdır. Türkiye’de denetim sonucunda müfettişler önerilerde bulunurken, Çin’de ise öz düzenlemeler içeren bir rapor denetçilere sunulmaktadır. Türkiye’de 3 yılda bir yapılan dışsal denetimin aksine, Çin’de her yıl belirlenen hedeflere ulaşma seviyesini ölçmek amacıyla dışsal değerlendirme yapılmaktadır. Çin’deki denetim süreci daha sıkı ve detaylı bir yapıya sahiptir. Türkiye’de müfettişler yazılı ve sözlü sınavlardan başarılı olanlar arasından seçilirken, Çin’de ise öğretmenlik sürecinde gözlemler sonucunda başarılı olanlar arasından sınavla seçim yapılmaktadır.

Bu bulgular ışığında; iki ülkenin eğitim denetim sistemleri benzerlikler ve farklılıklar analizi yapıldığında; benzerlikler:



- Merkezi Yönetim: Hem Çin hem de Türkiye'de eğitim denetimi merkezi hükümet tarafından yönetilir. Her iki ülkede de Milli Eğitim Bakanlığı gibi merkezi kuruluşlar, eğitim politikalarını belirler ve denetim süreçlerini koordine eder.
- Standartlar ve Kriterler: Her iki ülkenin eğitim denetim sistemleri de belirlenmiş standartlar ve kriterlere dayanır. Eğitim kurumlarının performansı ve kalitesi, belirlenen standartlar çerçevesinde değerlendirilir.
- Denetim Süreçleri: Çin ve Türkiye'deki eğitim denetimleri, belirli periyotlarda planlı ziyaretler ve değerlendirmelerle gerçekleştirilir. Denetçiler, okulları ziyaret eder, belgeleri inceler ve performansı değerlendirir.
- Raporlama ve Geri Bildirim: Her iki ülkede de eğitim denetim sürecinin bir sonucu olarak raporlar hazırlanır ve okul yöneticilerine geri bildirim sağlanır. Bu raporlar, güçlü yönleri, zayıf yönleri ve iyileştirme önerilerini içerir.

Farklılıklar:

- Yapı ve Organizasyon: Çin'deki eğitim denetim sistemi, daha merkezi ve bürokratik bir yapıya sahiptir. Türkiye'de ise daha yerelleştirilmiş bir yapı görülür ve denetim süreci yerel yönetimlerle daha sıkı ilişkilidir.
- Ölçme ve Değerlendirme: Çin'deki eğitim sistemi, sık sık standart sınavlarla öğrenci başarısını değerlendirir. Özellikle Gaokao gibi ulusal sınavlar, öğrencilerin üniversiteye girişini belirler. Türkiye'de ise eğitim denetimi daha çok performans değerlendirmesi, okul içi değerlendirme ve öğrenci projeleri gibi yöntemlere dayanır.
- Halk Katılımı: Eğitim denetim sürecinde Türkiye ve Çin'de halkın katılımı, daha kısıtlıdır.
- İyileştirme Süreci: Her iki ülkede de denetim sonuçlarına dayanarak iyileştirme süreci başlatılır. Ancak Türkiye'de bu süreç daha çeşitlendirilmiş ve okul bazında daha esnek olabilirken, Çin'de daha merkezi bir yönetim ve politika odaklı bir iyileştirme süreci gözlenir.

Bu karşılaştırma, Türkiye ve Çin'in eğitim denetim sistemlerinin farklı yaklaşımlara sahip olduğunu ve her iki ülkenin de kendi eğitim sistemlerine uygun denetim modelleri geliştirdiğini göstermektedir.

Singapur eğitim denetim sistemi

Singapur'da, "Düşünen Okullar, Öğrenen Ulus" ulusal vizyonu eğitim sisteminin tüm süreçlerinde olduğu gibi eğitim denetim sisteminde de öne çıkmaktadır. Eğitim denetim sisteminin amacı, ulusal vizyona uygun mükemmel okulların oluşturulmasıdır ve denetim sürecinde rekabet ve mükemmellik vurgulanmaktadır. Eğitim denetimi, merkezi otoriteden ziyade okullara daha fazla kaydırılmıştır. Bu yenilik, karar verme yetkisinin okul müdürleri, öğretmenler ve hatta öğrencilere aktarılmasını amaçlamaktadır. Yerinde yönetim ve denetim, okulların yerel ihtiyaçlarına daha iyi cevap verebilecek ve okullar arası rekabeti artırarak kaliteyi yükseltebilecek bir yapı oluşturur (Liew, 2012; Ng, 2003).

Okullarda, okul müdürleri kendilerini bir CEO gibi görerek okullarını denetlemekte ve bu denetim süreci öğretmenler ve öğrencilerle birlikte bir öz değerlendirme olarak gerçekleştirilmektedir. Denetim süreci, sadece Okul Mükemmellik Modeli üzerine kurulmuştur ve bu model tamamen öz

İş, E. ve Çiçek, S. (2024). PISA 2022'de başarılı olan ülkelerin eğitim denetim sistemleri ve Türkiye'nin eğitim denetim sisteminin karşılaştırılması. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 15(2), 839-867.*

DOI. 10.51460/baebd.1462973



değerlendirmeye odaklanmaktadır. Bu model, doğru uygulandığında en iyi sonuçları ortaya çıkarır ve duygusal yanlara yer vermez; raporlar belgelere ve kanıtlara dayanır. Müdürlerin özerk olmaları ve okullarını, kendi görüşlerine dayanan ve okullarının ihtiyaçlarına yönelik yenilikçi planlarla yönetmeleri teşvik edilir. Onlara, şirketlerin yönetimine benzer bir şekilde hareket etme özgürlüğü tanınır. Merkeze, genel müfredat ihtiyaçlarının karşılanması ve personelin mesleki gelişiminin sağlanması gibi standartlar koruyucusu bir rol verilir. Üst düzey bakanlık yetkilileri, okullarla düzenli temas halinde olurlar; politikaları açıklar ve okul personelinden geri bildirim toplarlar. Okullar, daha fazla işbirliği ve kaynakların etkin kullanımını sağlamak amacıyla kümeleme yöntemiyle gruplandırılır. Bu sayede, sorunların belirlenmesi ve çözülmesi için yetki ve kaynaklar sağlanır. Her kümeyi bir okul müdürü temsil eder ve bir müfettişin denetiminde bulunur. Bu düzenleme, temiz sicil tutan bir müfettişin sorumluluğunu içerir. Karar almanın küme seviyesine indirgenmesi, kaynakların ve uzmanlığın kümelerdeki okulların ihtiyaçlarına uygun şekilde kullanılmasına ve bireysel okulların ihtiyaçlarına daha iyi yanıt verilmesine olanak tanır. Kümelerdeki ilerleme ve öğretmenler, yüksek düzeyde işbirliği sayesinde zenginleştiklerini ve paylaşılan deneyimlerden faydalandıklarını belirtmektedir. Bu da, okulların öğrencilerinin ihtiyaçlarını karşılama kabiliyetini artırmıştır. Bir okulda, tercih edilen yönetim tarzı üzerinde karar vermek, temel bir prensiptir. Bu nedenle, dağıtılmış liderlik ve öğrenci katılımı Singapur'daki okullarda yaygın şekilde tartışılır ve teşvik edilir, ancak önemli okul kararları genellikle okul yönetimi düzeyinde alınır (Akyol ve Yeşilbaş, 2021; Hatipoğlu ve Ordu, 2019; Tan ve Ng, 2007).

Singapur'daki okullar, en mükemmel okul olma yolunda çalıştıkları için dışsal değerlendirmelere ihtiyaç duymazlar. Ancak Milli Eğitim Bakanlığı tarafından oluşturulan bir kurul, okulların öz değerlendirme raporlarını inceleyerek dışsal değerlendirmeleri gerçekleştirir. Okullar, dışsal değerlendirmeye altı yılda bir tabi tutulmaktadır (NCEE, 2015).

Singapur'un eğitim denetim sistemi, ülkenin eğitim kalitesini korumak, geliştirmek ve ulusal hedefler doğrultusunda ilerlemesini sağlamak amacıyla tasarlanmıştır. Singapur, dünya genelinde eğitimdeki başarısıyla tanınan bir ülkedir ve eğitim denetimi, bu başarının temelini oluşturan önemli bir unsurdur. Singapur'un eğitim denetim sisteminin temel özellikleri (Balci, 2015; Hatipoğlu ve Ordu, 2019; Ng, 2010):

- Singapur'un eğitim sistemi, Merkezi Eğitim Kurulu (CEB) tarafından yönetilir. CEB, eğitim politikalarını belirler, standartları oluşturur ve denetim süreçlerini koordine eder. Milli Eğitim Bakanlığı (MOE) ise eğitim politikalarını uygular ve denetim süreçlerini yürütür.
- Singapur'daki eğitim denetimi, belirlenmiş standartlar ve kriterlere dayanır. Bu standartlar, öğrenci başarıları, öğretmen kalitesi, okul yönetimi ve öğretim programları gibi çeşitli alanlarda belirlenmiş kriterleri içerir.
- Eğitim denetimi sürecinde, okulların performansı ve başarıları düzenli olarak değerlendirilir. Bu değerlendirme, öğrenci başarıları, sınav sonuçları, öğretmen performansı ve diğer performans göstergeleri üzerinden yapılır.
- Singapur'da eğitim denetimi genellikle düzenli ve planlı ziyaretlerle gerçekleştirilir. Denetçiler, okulları ziyaret eder, dersleri gözlemler, öğrenci performansını değerlendirir ve okul yönetimiyle görüşmeler yapar.
- Eğitim denetimi sonuçlarına dayanarak, okullar gerekli iyileştirmeleri yaparlar. MOE, bu süreçte okullara rehberlik ve destek sağlar ve en iyi uygulamaların paylaşılmasını teşvik eder.



- Singapur'da eğitim denetimi sürecinde, veliler, öğrenciler ve diğer paydaşlar aktif bir rol oynarlar. Okul yöneticileri ve eğitim denetçileri, paydaşlarla düzenli olarak iletişim kurarlar ve geri bildirim alırlar.
- Singapur, eğitim denetimi sürecinde teknolojik altyapıyı etkin bir şekilde kullanır. Öğrenci verileri ve performans bilgileri, analiz edilerek politika yapımında ve denetim süreçlerinde kullanılır.

Singapur'un eğitim denetim sistemi, uluslararası alanda takdir edilen bir model olarak kabul edilir ve ülkenin eğitim başarısının sürdürülebilirliğini sağlamak için sürekli olarak güncellenir ve iyileştirilir.

Tablo 3.

Singapur ve Türkiye'nin eğitim denetim sistemi benzerlik ve farklılıkları

Özellik	Türkiye	Singapur
Denetimin amacı	Eğitim sisteminin hedeflerine yönelik kontrol ve denetim Rehberlik	Okulların güçlü yönlerini tanımlayarak mükemmel okullar oluşturmak.
Denetimin yöntemi	Kurumlara ziyaret Belge ve rapor incelemeleri	Öz değerlendirme raporu
Denetim şekli	Dışsal (Merkezi)	Öz değerlendirme (Ademi merkezi)
Denetim aşamaları	3 yılda bir Eğitim müfettişleri okullarla ilgili rehberlik, araştırma ve denetim yapar. Ders denetimi kurum denetimi sırasında veya ayrı olarak yapılır. Aday ve sözleşmeli öğretmenlerin ders denetimleri rehberlik ağırlıklı olarak her yıl yapılır. Okul müdürlerinin de ders denetimi yapmaktadır. Olası sorunlara yönelik değerlendirme aracı Değerlendirme sürecine yönelik okul yönetimiyle toplantı Değerlendirme aracıyla denetim Önerilerin okul yönetimi ve personelleriyle paylaşılması Rehberlik denetim raporu hazırlanması	Okul Mükemmellik Modeli üzerinden her yıl yapılan öz değerlendirme raporları tutulur Raporlar kanıtlara dayalı oluşturulur Raporlar 6 yılda bir Milli Eğitim Bakanlığı tarafından incelenmesi
Denetim sonunda	Okullara öneriler müfettiş tarafından yapılır. Duruma yönelik düzenlemeler bir sonraki denetimde kontrol edilir.	Öz değerlendirme raporu sonucuna yönelik öz düzenlemeler
Denetimi yapan kişiler	Maarif müfettişleri	Okul (Okul müdürleri, öğretmenler, öğrencilerden oluşan okul öz değerlendirme kurulu)



Denetçilerin seçimi	Adaylık ve sözleşmeli öğretmenlik süresi dâhil olmak üzere öğretmenlikte sekiz yıl ve daha fazla hizmeti bulunanlar bakımından, en az üç yıl Bakanlığa bağlı resmî eğitim kurumlarında görev yapanlar arasından yazılı ve sözlü sınavla seçilir.	Okul tarafından oluşturulan öz değerlendirme kurulu Bakanlığın görevlendirdiği yetkililer
---------------------	--	---

Tablo 3 incelendiğinde, Singapur'da eğitim denetim sistemi, tamamen okulların öz değerlendirmesi üzerine kurulan ve otomatik öz düzenleme sürecine yönlendiren bir sistemdir. Bu sistemde, Okul Mükemmellik Modeli ile kanıtlara dayalı titiz bir öz değerlendirme ve düzenleme süreci bulunmaktadır. Okullar, şirket yöneticileri gibi CEO'lar olarak görüldüğü için eğitimin çıktılarının kalitesi son derece önemlidir. Türkiye'de ise eğitim sistemi, dışsal süreçlere ve teftişlere bağlı olarak gelişen denetim üzerine kurulmuştur. Bu durum, Türkiye'deki eğitim sisteminin dinamiklerini sınırlayıcı bir etki yaratmaktadır. Denetim Türkiye'de sadece dışsal olarak üç yılda bir yapılmaktadır, ancak Singapur'da her yıl öz değerlendirme ve dışsal denetlemeler yalnızca altı yılda bir gerçekleştirilmektedir. Türkiye'de müfettişler, yazılı ve sözlü sınav sonuçlarına göre başarılı olanlar arasından seçilmektedir; ancak Singapur'da okulun kendi içinde belirlediği bir kurul öz değerlendirme yapmakta ve denetçiler bakanlığın memurları arasından görevlendirilmektedir.

Bu bulgular ışığında; iki ülkenin eğitim denetim sistemleri arasında benzerlikler ve farklılıklar analizi yapıldığında;

- Denetimin Amacı ve Rehberlik: Türkiye'de denetim amacı, eğitim sisteminin hedeflerine yönelik kontrol ve denetimi içerirken, Singapur'da denetim amacı, okulların güçlü yönlerini belirleyerek mükemmel okullar oluşturmaya odaklanmıştır. Singapur'un bu yaklaşımı, daha fazla rehberlik odaklı bir denetim anlayışını yansıtır.
- Denetim Yöntemi ve Şekli: Türkiye'de denetim daha çok kurumlara ziyaret ve belge incelemeleri üzerinden gerçekleştirilirken, Singapur'da öz değerlendirme raporları ve okul mükemmellik modeli gibi içsel değerlendirme yöntemleri kullanılmaktadır. Singapur'daki denetim daha çok içsel ve sürekli iyileştirme odaklıdır.
- Denetim Aşamaları ve Sonuçları: Türkiye'de denetim aşamaları genellikle 3 yılda bir gerçekleşir ve müfettişler tarafından yapılan denetim sonuçlarına dayalı öneriler sunulur. Singapur'da ise her yıl öz değerlendirme raporları tutulur ve okullar kendi mükemmelliklerini sürekli olarak değerlendirir ve geliştirir.
- Denetimi Yapan Kişiler ve Seçim Süreci: Türkiye'de denetimi yapanlar genellikle eğitim müfettişleridir ve belirli niteliklere sahip olmaları gerekir. Singapur'da ise denetimi okul müdürleri, öğretmenler ve öğrencilerden oluşan bir öz değerlendirme kurulu gerçekleştirir. Bu, Singapur'un daha katılımcı bir denetim sürecine sahip olduğunu gösterir.

Bu karşılaştırma, Türkiye ve Singapur'un eğitim denetim sistemlerinin farklı yaklaşımlara sahip olduğunu ve her iki ülkenin de kendi eğitim sistemlerine uygun denetim modelleri geliştirdiğini göstermektedir. Bu farklılıklar, her ülkenin eğitim sisteminin kültürel, politik ve tarihsel bağlarına dayanmaktadır. Her iki ülkenin eğitim denetim sistemleri de kendi özelliklerine ve ihtiyaçlarına göre şekillenmiştir.



Kanada eğitim denetim sistemi

Kanada'da Federal yönetim, eğitim politikaları oluşturulması, eğitim standartların belirlenmesi ve eğitimin finansmanında etkilidir. Her eyalet eğitime dair ilgili yasaları kendi yasama organı tarafından çıkarmaktadır (UNESCO, 2006).

Kanada'da eğitim yönetimi ve denetim sistemi oldukça karmaşık bir yapıya sahiptir. Eğitim denetiminden okullarda görevli olan müdürler yetkilidirler. Yani öğretmenlerin performanslarını değerlendirme okul müdürlerinin sorumluluğundadır. Kanada'da resmi denetim sistemi, genellikle öğretmenlerin performanslarını ve eğitim kalitesini sürekli olarak gözlemleyip değerlendiren okul müdürleri tarafından yürütülmektedir. Denetleme süreci, okul müdürü ile öğretmen arasındaki ön görüşmeyle başlar. Bu ön görüşmenin ardından, okul müdürü tarafından en geç 20 ders günü içinde öğretmenin derste gözlemi yapılır ve denetleme sonuçları öğretmenle paylaşılır (Sağlam vd., 2022; Yavuzkurt ve Kırıl, 2019).

Okul kurulları, doğal heyetleri, eyalet memurlarını, okul müdürlerini ve okul heyetini içeren bir kurul olarak faaliyet gösterir. Denetim sisteminde okullar zaten bu kurul tarafından gözlem altına alınır. Denetçiler, özel eğitim toplantılarına katılmak, okul kayıt bölgesi dışında başka bir okula devam etme durumlarında görev almak gibi bekleme statüsünde olan öğretmenlere atanan görevleri üstlenirler. Ayrıca, denetçiler, okul kurulunun hazırladığı programları denetlemek için kurul tarafından atanabilirler (örneğin, özel eğitim denetçisi). Veliler, okul müdüründen yeterince bilgi alamadıkları durumlarda denetçilere başvurarak gereken bilgiyi alabilirler (Balcı, 2015; Paksoy, 2020).

Kanada'da, öğretmenlerin yöneticilik pozisyonuna geçebilmeleri için bazı yeterliliklere sahip olmaları gerekmektedir. Yönetici pozisyonuna yükselmek için ya iki aşamalı yönetici yeterlilikleri programını tamamlamaları ya da yüksek lisans yapmaları gerekmektedir (Gümüş ve Bellibaş, 2015). Aday öğretmenlik dönemi Kanada'da genellikle 12 ay sürer ve bu süre zarfında aday öğretmenler 2 kez denetleme sürecinden geçerler. Adaylık sürecini başarıyla tamamlayan uzman öğretmenler ise genellikle her 5 yılda bir olmak üzere okul müdürleri tarafından denetlenirler. Denetleme sonucunda, gerektiğinde okul müdürü tarafından öğretmen için iyileştirme programları yapılabilir. Bu şekilde, öğretmenlerin sürekli gelişimleri ve eğitim kalitesinin sağlanması amaçlanır (Alphonso ve Bradshaw, 2014; OECD, 2017; Taipale, 2012).

Kanada'da eğitim denetim sistemi, eğitim kalitesinin korunması ve geliştirilmesi, öğrenci başarısının artırılması ve eğitim kurumlarının hesap verebilirliğinin sağlanması amacıyla tasarlanmıştır. Kanada'da eğitim denetim sisteminin temel özellikleri şunlardır (Bakioğlu ve Pekince, 2018; NCEE, 2015; UNESCO, 2006):

- Kanada'da eğitim denetimi, yerel düzeyde özerklik ilkesine dayanır. Eyalet ve bölgesel düzeydeki eğitim bakanlıkları ve kurumları, eğitim denetimini yürütür ve eğitim politikalarını belirler.
- Kanada'da eğitim denetimi hem hükümet tarafından atanmış yetkililer hem de bağımsız kurumlar tarafından gerçekleştirilir. Eğitim bakanlıkları, okul kurulları, denetim kuruluşları ve sivil toplum örgütleri denetim süreçlerine katılır.



- Kanada'da eğitim denetimi, belirlenmiş standartlar ve performans göstergeleri çerçevesinde yapılır. Bu standartlar, öğrenci başarıları, öğretmen kalitesi, müfredat uygulaması ve okul yönetimi gibi alanları içerir.
- Kanada'da eğitim denetimi süreci, ülkenin farklı bölgeleri ve toplulukları için çeşitli yaklaşımlar içerebilir. Eğitim sistemi, yerel ihtiyaçlara ve kültürel farklılıklara uyum sağlamak için esnek bir yapıya sahiptir.
- Kanada'da eğitim denetimi sürecinde, okul yöneticileri, öğretmenler, öğrenciler, veliler ve toplumun diğer paydaşları aktif bir rol oynarlar. İşbirliği ve paydaş katılımı, denetim sürecinin etkinliğini artırır ve toplumsal kabulü sağlar.
- Kanada'da eğitim denetimi, eğitim kurumlarının hesap verebilirliğini ve şeffaflığını sağlamak amacıyla tasarlanmıştır. Denetim süreçleri ve sonuçları, kamuoyuyla paylaşılır ve tartışılır.
- Kanada'da eğitim denetimi, sürekli iyileştirme ilkesi üzerine kuruludur. Denetim sonuçlarına dayanarak, eğitim kurumları gerekli düzeltici önlemleri alır ve eğitim kalitesini artırmak için stratejiler geliştirir.

Kanada'da eğitim denetim sistemi, eğitim kalitesinin sağlanması ve öğrenci başarısının artırılması için önemli bir mekanizmadır. Yerelleştirilmiş yaklaşımı, paydaş katılımını ve sürekli iyileştirmeyi vurgulayan bu sistem, Kanada'nın eğitim başarısının temelini oluşturur.

Tablo 4.

Kanada ve Türkiye'nin eğitim denetim sistemi benzerlik ve farklılıkları

Özellik	Türkiye	Kanada
Denetimin amacı	Eğitim sisteminin hedeflerine yönelik kontrol ve denetim Rehberlik	Okulları, yeni öğretmenlerin mesleki gelişimini sağlayan ve bilimsel araştırmalara katılma fırsatlarının olduğu öğrenme toplulukları olarak güçlendirmek. Öğrenci başarısını arttırmaya yönelik gelişim çabalarını teşvik etmek Yeni öğretmenlere öğretmenlik mesleğini benimsetmek
Denetimin yöntemi	Kurumlara ziyaret Belge ve rapor incelemeleri	Öğretmen Performans Değerlendirmesi
Denetim şekli	Dışsal	Dışsal ve öz değerlendirme
Denetim aşamaları	3 yılda bir Eğitim müfettişleri okullarla ilgili rehberlik, araştırma ve denetim yapar. Ders denetimi kurum denetimi sırasında veya ayrı olarak yapılır. Aday ve sözleşmeli öğretmenlerin ders denetimleri rehberlik ağırlıklı olarak her yıl yapılır. Okul müdürlerinin de ders denetimi yapmaktadır.	Aday öğretmenler yılda 2 kere uzman öğretmenler 5 yılda 1 kere olmak üzere; Öğretmen ve müdürün ön görüşme yapması Öğretmenin kendini öz değerlendirmesi

İş, E. ve Çiçek, S. (2024). PISA 2022'de başarılı olan ülkelerin eğitim denetim sistemleri ve Türkiye'nin eğitim denetim sisteminin karşılaştırılması. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 15(2), 839-867.

DOI. 10.51460/baebd.1462973



	Olası sorunlara yönelik değerlendirme aracı oluşturulması Değerlendirme sürecine yönelik okul yönetimiyle toplantı yapılması Değerlendirme aracıyla denetim Önerilerin okul yönetimi ve personelleriyle paylaşılması Rehberlik denetim raporu hazırlanması	Müdürün öğretmeni derste gözlemlemesi ve evrak incelemesi Müdürün değerlendirme raporunu öğretmene teslim etmesi
Denetim sonunda	Okullara öneriler müfettiş tarafından yapılır. Duruma yönelik düzenlemeler bir sonraki denetimde kontrol edilir.	Öğretmenin öz düzenlenme yapması ve gerekli görmesi halinde müdürün öğretmene mesleki gelişim programı hazırlaması
Denetimi yapan kişiler	Eğitim müfettişleri	Okul müdürleri
Denetçilerin seçimi	Adaylık ve sözleşmeli öğretmenlik süresi dâhil olmak üzere öğretmenlikte sekiz yıl ve daha fazla hizmeti bulunanlar bakımından, en az üç yıl Bakanlığa bağlı resmî eğitim kurumlarında görev yapanlar arasından yazılı ve sözlü sınavla seçilir.	Okul müdürü denetmenlik görevi yapar. Bakanlık tarafından beklemede bulunan öğretmenler özel durumlarda denetmenlik görevi ile görevlendirilebilirler.

Tablo 4 incelendiğinde, Kanada ve Türkiye'nin eğitim denetim sistemleri arasında çeşitli benzerlikler ve farklılıklar bulunmaktadır. İşte bu iki ülkenin eğitim denetim sistemlerinin anahtar benzerlikleri ve farklılıkları:

- Denetimin Amacı: Türkiye'de denetimin amacı genel olarak eğitim sisteminin hedeflerine yönelik kontrol ve denetimi içerirken, Kanada'da denetimin amacı daha çok okulları güçlendirmek ve öğrenci başarısını artırmaya odaklanmıştır. Kanada'da denetim süreci, öğretmenlerin mesleki gelişimini desteklemek ve bilimsel araştırmalara katılımı teşvik etmek gibi daha özgün hedeflerle bütünleşmiştir.
- Denetim Yöntemi ve Şekli: Türkiye'de denetim, kurumlara ziyaretler ve belge incelemeleri üzerinden dışsal bir şekilde gerçekleşirken, Kanada'da denetim daha çok öğretmen performans değerlendirmesi gibi içsel ve dışsal yöntemleri içerir. Ayrıca, Kanada'da öz değerlendirme de önemli bir yer tutar.
- Denetim Aşamaları ve Sonuçları: Türkiye'de denetim aşamaları genellikle belirli aralıklarla gerçekleşir ve okullara öneriler müfettişler tarafından yapılır. Duruma yönelik düzenlemeler bir sonraki denetimde kontrol edilir. Kanada'da ise denetim süreci daha sıkı ve daha katılımcı bir yapıdadır. Öğretmenler ve okul müdürleri arasında yapılan görüşmeler ve öz değerlendirme süreçleri ile daha kişiselleştirilmiş geri bildirimler sağlanır.
- Denetimi Yapan Kişiler ve Seçim Süreci: Türkiye'de denetimi genellikle eğitim müfettişleri yaparken, Kanada'da okul müdürleri ve hatta bazı durumlarda öğretmenler denetmenlik görevini üstlenebilirler. Bu, Kanada'nın denetim sürecinde daha geniş bir katılım ve daha yerel bir yaklaşım benimsediğini gösterir.



Sonuç olarak, Türkiye ve Kanada'nın eğitim denetim sistemleri arasında önemli farklılıklar ve benzerlikler bulunmaktadır. Her iki ülkenin de kendi eğitim sistemlerine uygun denetim modelleri geliştirdiği ve öğretmenlerin ve okulların performansını iyileştirmeye odaklandığı görülmektedir.

Estonya eğitim denetim sistemi

Estonya'da, Eğitim ve Araştırma Bakanlığı adına yerel yönetimler tarafından tüm eğitim kurumları denetlenmektedir. Denetimlerin amacı, eğitim programlarının sonuçlarını yerinde değerlendirmek ve okul etkinliklerinin ulusal eğitim programlarına uygunluğunu kontrol etmektir. Okullarda yapılan denetimler; risk bazlı denetim, tematik denetim, okul içi denetim ve okul dışı denetim olmak üzere dört farklı şekilde gerçekleştirilir. Her okul, ulusal öğretim programlarına dayalı kendi programını geliştirir. Estonya'da okullar, diğer OECD ülkeleriyle karşılaştırıldığında oldukça geniş yetkilere sahiptir; ancak, okul değerlendirmeleri bakanlık ve bakanlık adına yerel yönetimler tarafından, öğretmen değerlendirmeleri ise genellikle okul müdürleri tarafından gerçekleştirilir. Öğretmenler, her kurumun kendi düzenlemelerine göre içeriden değerlendirilir ve bazen şikâyet durumlarında ya da öğrenci başarıları düşük olduğunda resmi bir dış denetim sürecine tabi tutulabilirler. Öğretmen değerlendirmenin öncelikli amacı; mesleki gelişimi teşvik etmek ve öğretmenlerin ihtiyaçlarını belirlemektir. Öğrenci başarıları ise kamu sınavları aracılığıyla ölçülmektedir (Güzel, 2023).

Riske dayalı denetim, Estonya'daki okulların faaliyetlerini bir veri tabanına kaydederek gerçekleştirdiği bir denetim şeklidir. Bu veri tabanına göre, denetim kurulu tarafından belirlenen yüksek riskli okullar, diğerlerine nazaran daha sık denetlenirler. Tematik denetim ise her yıl bakanlık tarafından belirlenen öncelikli alanlara odaklanarak yapılan bir denetim şeklidir (Van Bruggen, 2010). Okulların iç değerlendirmesi ise okulların 3 yılda bir, paydaşlarla birlikte okulun güçlü ve zayıf yönlerini içeren bir öz değerlendirme raporu hazırlamasını içerir (Kasapçopur, 2007). Bu rapora dayanarak, okullar gelişim planı oluşturmakla yükümlüdürler. Rapor herhangi bir zorunluluk olmamasına rağmen okulların resmî sitelerinde de yayınlanabilir (Dal, Tekin & Kıral, 2019). Bu denetim yaklaşımları, Estonya'daki eğitim kalitesini sürekli olarak iyileştirmeyi ve eğitim standartlarını yükseltmeyi amaçlamaktadır.

Okullarda dış değerlendirme, diğer adıyla resmi denetimin amacı, eğitim ve öğretim hizmetlerinin mevcut mevzuatın gerekliliklerini karşıladığından emin olmaktır. Bu denetim süreci, önceden bakanlık tarafından görevlendirilen bir veya iki kişi tarafından gerçekleştirilir ve denetim planlaması yapılır. Plan doğrultusunda okulda denetim gerçekleştirilerek sonuçlar raporlaştırılır. Rapor, okul müdürüne iletilir ve belirli bir süre içinde yanıtlanması için süre verilir. Müfettişin hazırladığı raporda, okula ilişkin öneriler ya da gerekli görülen hükümler yer alır (Balci, 2015; Güzel, 2023).

Estonya'da müfettişler, müfettişlik için seçilmiş kamu görevlileridir. Müfettiş olabilmek için en az 5 yıl öğretmenlik deneyimi gerekmektedir. Ayrıca, liderlik özelliklerini gösteren öğretmenlerin özellikle müfettişlik için yapılan sınavı başarıyla geçmeleri gerekmektedir. Sınavı başarıyla geçen tüm müfettiş adayları, bakanlık kadrolarına atanırlar (Çetin ve Konan, 2020). Bu süreç, Estonya'da eğitim kalitesinin sürekli denetim altında tutulmasını ve iyileştirilmesini sağlamak amacıyla yürütülmektedir.



Estonya'da eğitim denetim sistemi, eğitim kalitesinin sağlanması, öğrenci başarısının artırılması ve eğitim politikalarının etkinliğinin izlenmesi amacıyla tasarlanmıştır. Estonya'nın eğitim denetim sisteminin temel özellikleri şunlardır (Balci, 2015; SICI, 2016; SICI, 2018):

- Estonya'da eğitim denetimi hem merkezi hükümet hem de yerel düzeydeki kurumlar tarafından yürütülür. Milli Eğitim ve Araştırma Bakanlığı (Ministry of Education and Research) merkezi düzeyde eğitim politikalarını belirler ve denetim süreçlerini koordine ederken, yerel yönetimler de denetim süreçlerine katılır.
- Estonya'daki eğitim denetimi, belirlenmiş standartlar ve kriterlere dayanır. Bu standartlar, öğrenci başarıları, öğretmen kalitesi, müfredat uygulaması ve okul yönetimi gibi çeşitli alanları içerir.
- Eğitim denetimi sürecinde, okulların performansı ve başarıları düzenli olarak değerlendirilir. Bu değerlendirme, öğrenci başarıları, sınav sonuçları, öğretmen performansı ve diğer performans göstergeleri üzerinden yapılır.
- Estonya'da eğitim denetimi, belirli periyotlarda planlı ziyaretler ve değerlendirmelerle gerçekleştirilir. Denetçiler, okulları ziyaret eder, belgeleri inceler, dersleri gözlemler ve performansı değerlendirirler.
- Eğitim denetim sürecinin bir sonucu olarak, denetçiler raporlar hazırlar ve okul yöneticilerine geri bildirim sağlar. Bu raporlar, okulun güçlü ve zayıf yönlerini, eksikliklerini ve iyileştirme önerilerini içerir.
- Denetim sonuçlarına dayanarak, okullar gerekli iyileştirmeleri yaparlar. Estonya'da eğitim denetimi sürecinde, eğitim kurumlarına destek sağlanır ve iyileştirme süreci takip edilir.
- Estonya'da eğitim denetim sürecinde, veliler, öğrenciler ve diğer paydaşlar aktif bir rol oynarlar. Okul yöneticileri ve denetim kuruluşları, paydaşlarla düzenli olarak iletişim kurarlar ve geri bildirim alırlar.

Estonya'nın eğitim denetim sistemi, eğitim kalitesinin sağlanması ve sürdürülmesi için önemli bir mekanizmadır. Yerel ve merkezi düzeydeki işbirliği, standartlara dayalı değerlendirme ve sürekli iyileştirme süreci, Estonya'nın eğitim başarısının temelini oluşturur.

Tablo 5.

Estonya ve Türkiye'nin eğitim denetim sistemi benzerlik ve farklılıkları

Özellik	Türkiye	Estonya
Denetimin amacı	Eğitim sisteminin hedeflerine yönelik kontrol ve denetim Rehberlik	Eğitim ve öğretim hizmetlerinin mevcut mevzuatın gerekliliklerini karşıladığından emin olmaktır
Denetimin yöntemi	Kurumlara ziyaret Belge ve rapor incelemeleri	Kurumlara ziyaret Veri tabanı kontrolü



Denetimin yöntemi	Kurumlara ziyaret Belge ve rapor incelemeleri	Kurumlara ziyaret Veri tabanı kontrolü
Denetim şekli	Dışsal	Dışsal ve öz değerlendirme
Denetim aşamaları	3 yılda bir Eğitim müfettişleri okullarla ilgili rehberlik, araştırma ve denetim yapar. Ders denetimi kurum denetimi sırasında veya ayrı olarak yapılır. Aday ve sözleşmeli öğretmenlerin ders denetimleri rehberlik ağırlıklı olarak her yıl yapılır. Okul müdürlerinin de ders denetimi yapmaktadır. Olası sorunlara yönelik değerlendirme aracı oluşturulması Değerlendirme sürecine yönelik okul yönetimiyle toplantı yapılması Değerlendirme aracıyla denetim Önerilerin okul yönetimi ve personelleriyle paylaşılması Rehberlik denetim raporu hazırlanması	3 yılda bir okullar öz değerlendirme yaparlar Kurumların tüm verilerini girdiği veri tabanı düzenli olarak kontrol edilir Risk oranına göre düzenli olarak okullar ziyaret edilmesi için denetim planı yapılır Denetim planına göre okullar ziyaret edilir Ziyaret sonucu öneri ve veya hükümlerin olduğu bir rapor okul müdürüne gönderilir.
Denetim sonunda	Okullara öneriler müfettiş tarafından yapılır. Duruma yönelik düzenlemeler bir sonraki denetimde kontrol edilir.	Okullarda öz değerlendirme raporuna göre gelişim planı hazırlanmaktadır Okul müdürü belirlenen süre içinde düzenlemeleri yaparak rapora cevap yazar
Denetimi yapan kişiler	Eğitim müfettişleri	Müfettişler
Denetçilerin seçimi	Adaylık ve sözleşmeli öğretmenlik süresi dâhil olmak üzere öğretmenlikte sekiz yıl ve daha fazla hizmeti bulunanlar bakımından, en az üç yıl Bakanlığa bağlı resmî eğitim kurumlarında görev yapanlar arasından yazılı ve sözlü sınavla seçilir.	En az 5 yıllık öğretmenlik yapmış pedagoji ve liderlik özellikleri gösteren kişiler arasından sınavla seçilir

Tablo 5'te Türkiye ve Estonya'nın eğitim denetim sistemlerini karşılaştırarak belirli özelliklerini ortaya koymaktadır. İki ülkenin eğitim denetim süreçlerinde bazı farklılıklar ve benzerlikler göze çarpmaktadır:

- Denetimin Amacı ve Rehberlik: Türkiye'de denetimin amacı genellikle eğitim sisteminin hedeflerine yönelik kontrol ve denetimi içerirken, Estonya'da denetimin amacı mevcut mevzuatın gerekliliklerini karşıladığından emin olmaktır. Estonya'da rehberlik, öğretim hizmetlerinin yasal gereksinimlere uygunluğunu sağlamak üzerine odaklanmıştır.



- Denetim Yöntemi ve Şekli: Türkiye'de denetim daha çok dışsal olarak gerçekleşirken, Estonya'da dışsal denetim yanında öz değerlendirme de yapılmaktadır. Estonya'da ayrıca, veri tabanı kontrolü gibi teknolojik araçlarla denetim süreci desteklenmektedir.
- Denetim Aşamaları ve Sonuçları: Türkiye'de denetim aşamaları belirli aralıklarla gerçekleşirken, Estonya'da denetim planına göre düzenli olarak okullar ziyaret edilir ve ziyaret sonucunda öneri ve hükümlerin olduğu bir rapor okul müdürüne gönderilir. Estonya'da öz değerlendirme raporuna dayalı olarak gelişim planı hazırlanması ve okul müdürünün bu plana cevap vermesi gibi süreçler önemlidir.
- Denetimi Yapan Kişiler ve Seçim: Türkiye'de denetimi genellikle eğitim müfettişleri yaparken, Estonya'da müfettişler denetimi gerçekleştirir. Ancak Estonya'da seçilen müfettişlerin en az 5 yıllık öğretmenlik deneyimi olması ve liderlik özellikleri göstermesi beklenirken, Türkiye'de bu seçim süreci biraz daha farklıdır. Türkiye'de Adaylık ve sözleşmeli öğretmenlik süresi dâhil olmak üzere öğretmenlikte sekiz yıl şartı aranmaktadır. Türkiye'de sahalarda uzmanlaşmaya daha çok değer verildiğini gösterir.

Bu karşılaştırma, her iki ülkenin eğitim denetim sistemlerinin farklı yaklaşımları olduğunu ve mevcut ihtiyaçlarına göre şekillendiğini göstermektedir. Her iki sistem de öğrencilerin eğitim kalitesini artırmayı ve okulların yasal gereksinimlere uygunluğunu sağlamayı amaçlamaktadır.

Sonuç

Bu çalışmada, PISA 2022 sonuçlarına göre ilk on ülke arasına girerek başarılı olan Çin, Singapur, Kanada ve Estonya gibi ülkelerin eğitim kalitesini etkileyen önemli olgulardan biri olan eğitim denetim sistemleri incelenmiştir. Bu bağlamda, Çin, Singapur, Kanada ve Estonya gibi ülkelerin eğitim denetim sistemleri ile Türkiye'nin eğitim sistemi arasındaki farklılıklar ve benzerlikler değerlendirilerek analiz edilmiştir.

Araştırmada elde edilen verilere göre Türkiye'nin eğitim denetim sistemi ile Çin, Singapur, Kanada ve Estonya'nın eğitim denetim sistemleri arasında yapılan karşılaştırmada belirli özellikler açısından şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Denetimin amacı ve rehberlik bakımından; Türkiye ve Singapur'da denetimin amacı eğitim sisteminin hedeflerini gerçekleştirmek ve öğretmenlerin mesleki gelişimini sağlamak şeklinde vurgulanmaktadır. Türkiye'de ayrıca okulların güçlü yönlerini tanımlamak ve mükemmel okullar oluşturmak da hedeflenmektedir. Diğer ülkelerde ise denetimin amacı, mevcut mevzuatın gerekliliklerini karşılamak ve öğrenci başarısını artırmak olarak belirtilmiştir.

Denetim yöntemi ve şekli olarak tüm ülkelerde denetim ziyaretler ve belge incelemeleri ile gerçekleştirilmektedir. Türkiye ve Estonya'da daha çok dışsal denetim yöntemi kullanılırken, diğer ülkelerde öz değerlendirme de yapılmaktadır. Türkiye'nin eğitim denetim sürecinde öz değerlendirme yönelik uygulamaya yapılmamaktadır.



Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2024), 15 (2), 839-867.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2024), 15 (2), 839-867.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Denetim sonunda alınan önlemler bakımından, Türkiye'de ve Estonya'da okullara öneriler müfettiş veya müfettişler tarafından yapılırken, Singapur'da okullar denetim raporuna yönelik öz düzenlemeler yaparlar. Kanada'da ise öğretmenlerin öz düzenleme yapması ve müdürün öğretmene mesleki gelişim programı hazırlaması gerekebilir.

Sayfa | 863

Denetimi yapan kişiler ve seçiminde, Türkiye'de eğitim müfettişleri denetimi yaparken, diğer ülkelerde ise okul müdürleri, öğretmenler ve müfettişler gibi farklı kişiler tarafından denetim gerçekleştirilir. Seçim süreci de ülkeden ülkeye farklılık göstermektedir.

Bu karşılaştırma, her ülkenin eğitim sistemi ve denetim anlayışı açısından farklı vurgulara ve uygulamalara sahip olduğunu göstermektedir. Çin'in eğitim denetim sistemi daha merkezi bir yapıya sahipken, Kanada ve Estonya'da yerelleştirme daha belirgin bir şekilde görülmektedir. Singapur'un sistemi ise bu iki yaklaşım arasında bir geçiş noktasında bulunmaktadır. Türkiye'nin eğitim denetim sistemi ise hem merkezi hem de yerel düzeyde yönetilmektedir ve benzer bir model Singapur'da da gözlemlenmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre beş ülkede de eğitim denetiminde standartlar ve kriterler kullanılmaktadır. Çin, Singapur, Kanada, Estonya ve Türkiye'de denetim sürecinde eğitim performansı değerlendirilmektedir. Her ülkenin denetim süreci farklıdır. Çin'de planlı ziyaretler ve belgelere dayalı değerlendirme yapılırken, Singapur'da öğretim ve yönetim süreçlerinin incelenmesi, Kanada'da öğrenci performansının değerlendirilmesi, Estonya ve Türkiye'de ise belgelere dayalı değerlendirme ve planlı ziyaretler gerçekleştirilir. Her beş ülkede de eğitim denetimi sonrasında iyileştirme süreci bulunmaktadır. Tüm ülkelerde paydaşlarla görüşmeler yapılır ve geri bildirim alınır. Singapur'da şeffaflık daha vurgulanırken, Türkiye ve Çin'de geri bildirim alınması daha önemlidir. Kanada'da eğitim denetimi yerelleştirilmiştir. Singapur ve Estonya'da kısmen yerelleştirme mevcuttur, ancak Çin ve Türkiye'de bu durum geçerli değildir.

Her ülkenin denetim sürecinde farklı bir vurgu ve yöntem olduğu görülüyor. Bazıları daha çok dışsal denetimi önemserken, diğerleri öz değerlendirmeye daha fazla ağırlık verir. Bu farklılıklar, her ülkenin eğitim sistemine özgü gereksinimleri ve öncelikleri yansıtmaktadır.

Öneriler

Çin, Singapur, Kanada ve Estonya'nın eğitim denetim sistemlerinden Türkiye'nin eğitim denetim sistemi için aşağıdaki önerilerde bulunulabilir:

1. Kanada ve Estonya gibi ülkelerdeki denetim sistemleri, eğitim kurumlarının ihtiyaçlarına ve yerel koşullara daha fazla esneklik sağlar. Türkiye'nin denetim sisteminde de bu esneklik ve çeşitliliğin artırılması, farklı bölgeler ve okul türleri için uygun çözümler sunabilir.
2. Singapur ve Kanada gibi ülkelerde halk katılımı ve iletişim önemsenir ve şeffaflık ilkesi benimsenir. Türkiye'nin denetim sisteminde de paydaşların (veliler, öğrenciler, öğretmenler vb.) katılımı artırılabilir ve süreçlerin daha şeffaf olması sağlanabilir.
3. Estonya'da olduğu gibi öğretmen ve okul performansının niteliksel değerlendirme yöntemlerine daha fazla vurgu yapılabilir. Ayrıca değerlendirme sonuçlarına dayalı geri bildirimlerin daha etkili bir şekilde sağlanması önemlidir.

İş, E. ve Çiçek, S. (2024). PISA 2022'de başarılı olan ülkelerin eğitim denetim sistemleri ve Türkiye'nin eğitim denetim sisteminin karşılaştırılması. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 15(2), 839-867.

DOI. 10.51460/baebd.1462973



4. Singapur'un sürekli iyileştirme süreci ve öğrenme kültürü, Türkiye'de de benimsenebilir. Denetim sonuçlarına dayalı olarak sürekli iyileştirme stratejileri geliştirilerek eğitim kalitesinin artırılması sağlanabilir.
5. Kanada'da olduğu gibi Türkiye'de de bölgesel farklılıkların ve yerel ihtiyaçların dikkate alınması önemlidir. Eğitim politikaları ve denetim süreçleri, ülkenin farklı bölgelerindeki kültürel, ekonomik ve sosyal farklılıklara uygun olarak şekillendirilmelidir.

Kısaca; öz değerlendirmelere önem verilmeli. Okulların öz değerlendirme süreçlerine gereken önem verilmeli ve bu süreçler desteklenmelidir. Öz düzenlemelere teşvik ve rehberlik sağlanmalıdır. Risk haritalandırması ve denetim aralıkları belirlenmelidir. Hesap verebilirlik ve şeffaflık için raporların kamuya açıklanması önemlidir. Öz değerlendirme ve düzenleme raporları hazırlanmalı ve okul sitelerinde yayınlanmalıdır. Bölgesel farklılıklar göz önünde bulundurulmalıdır. Eğitim denetiminde bölgesel farklılıkların uygulamada dikkate alınması gerekmektedir. Her bölgenin ihtiyaçlarına göre özelleştirilmiş denetim yaklaşımları geliştirilmelidir. Bu öneriler, Türkiye'nin eğitim denetim sisteminin geliştirilmesine ve uluslararası standartlara daha iyi uyum sağlamasına yardımcı olabilir.



Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2024), 15 (2), 839-867.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2024), 15 (2), 839-867.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Kaynakça

- Alphonso, C., & Bradshaw, J. (2014). What makes a great principal—and why few want the job. *The Globe and Mail*.
- Aslanargun, E. ve Tarku, E. (2014). Öğretmenlerin mesleki denetim ve rehberlik konusunda müfettişlerden beklentileri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi, 20(3)*, 281-306.
- Aydın, İ. (2019). *Öğretimde denetim* (7. Baskı). Pegem Akademi Yayınlar.
- Aydın, M. (2014). *Çağdaş eğitim denetimi* (6. Baskı). Gazi Kitabevi.
- Akyol, B. & Yeşilbaş-Özenç, Y. (2021). Singapur ile Türkiye’de okul yöneticisi ve öğretmen seçme ve yetiştirme sistemlerinin karşılaştırılması. *Tebd, 19(2)*, 904-925. <https://doi.org/10.37217/Tebd.919484>
- Bakioğlu, A. ve Pekince, D. (2018). *Kanada eğitim sistemi*. Bakioğlu, A. (Ed.) Karşılaştırmalı Eğitim Yönetimi (s.157-195). Nobel.
- Balcı, A. (2015). *Karşılaştırmalı eğitim sistemleri*. PEGEM Yayınları.
- Callahan, J. L. (2014). Writing literature reviews. *Human Resource Development Review, 13(3)*, 271-275. <https://doi.org/10.1177/1534484314536705>
- Coşkun, B. Ve Çelikten, M. (2020). Çin Halk Cumhuriyeti Eğitim Sistemi. *Opus–Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi, 15(24)*, 2982-3011. Doi: 10.26466/Opus. 669104
- Çetin, R. B., & Konan, N. (2020). Farklı ülkelerin eğitim denetimi sistemlerine ilişkin bir inceleme. *Scientific Educational Studies, 4(1)*, 45-77. <https://doi.org/10.31798/Ses.815786>
- Dal, S., Tekin, Y., Kırıl, B. (2019). Türkiye ile Endonezya, Estonya, Yeni Zelanda ve Yunanistan öğretmen yetiştirme, eğitim yönetimi ve denetimi sistemlerinin karşılaştırılması. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, 7, 94*, 540-556 .
- Durnalı, M., & Limon, İ. (2018). Çağdaş Türk eğitim denetimi sistemi (değişimler ve yasal dayanakları). *Kastamonu Eğitim Dergisi, 26(2)*, 413-425. <https://doi.org/10.24106/Kefdergi.389801>
- Duykuluoğlu, A. (2018). The opinions of high school teachers about classroom observations carried out by principals. *Kastamonu Education Journal, 26(6)*, 2081-2090.
- Ergen, H. ve Eşiyok, İ. (2017). Okul müdürlerinin ders denetimi yapmasına ilişkin öğretmen görüşleri. *Çağdaş Yönetim Bilimleri Dergisi, (1)*, 2-19.
- Glickman, C. D., Gordon, S. P. ve Ross-Gordon, J. M. (2014). Denetim ve öğretimsel liderlik: Gelişimsel bir yaklaşım. (M.B. Aksu E. & Ağaoğlu, Çev). Anı Yayıncılık.
- Göksoy, S., & Aslanargun, E. (2014). Denetim sürecinde eğitim denetmenlerinin davranışları. *Bartın University Journal of Faculty of Education, 3(1)*, 55-77.
- Gregory, A. T., & Denniss, A. R. (2018). An introduction to writing narrative and systematic reviews — Tasks, tips and traps for aspiring authors. *Heart, Lung and Circulation, 27(7)*, 893-898. <https://doi.org/10.1016/j.hlc.2018.03.027>
- Gümüş, E. ve Bellibaş, M. Ş. (2015). Amerika Birleşik Devletlerinde ve Kanada’da okul müdürlerinin genel profili ve mesleki gelişim faaliyetlerine katılım düzeyleri. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 12(32)*, 158-179.
- Güzel, N. S. (2023). Estonya’da Eğitim Teftiş Sistemi, *Millî Eğitim, Cilt: 52/ Bahar/2023, Sayı: 238*, (1413-1446)
- Hatipoğlu, G., & Ordu, A. (2019). Singapur, Litvanya, Dominik cumhuriyeti ile Türkiye eğitim denetimi sistemlerinin karşılaştırılması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, (49)*, 102-129.
- İş, E. (2023). Türkiye’de Öğretimsel Denetime Eleştirel Yaklaşım: Öğretmenin Öğretimsel Denetimi Nasıl Olmalı? *Journal of History School, 62*, 70-96.
- Kasapçopur, A. (2007). *Avrupa Birliği ülkelerinde eğitim denetimi*. Ankara: MEB Teftiş Kurulu Başkanlığı Yayını.
- Kipici, K. (2019). *Ortaokul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili öğretmen görüşleri*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi.
- Liang, X., Kidwai, H., & Zhang, M. (2016). *Financing Education for Quality and Equity*. <https://doi.org/10.1596/978-1-4648-0790-9>

İş, E. ve Çiçek, S. (2024). PISA 2022’de başarılı olan ülkelerin eğitim denetim sistemleri ve Türkiye’nin eğitim denetim sisteminin karşılaştırılması. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 15(2)*, 839-867.

DOI. 10.51460/baebd.1462973



Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2024), 15 (2), 839-867.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2024), 15 (2), 839-867.
Araştırma Makalesi / Research Paper

- Liew, W. M. (2012). Perform or else: The performative enhancement of teacher professionalism. *Asia Pacific Journal of Education*, 32(3), 285-303.
- MEB, (2022). Resmî Gazete 01.03.2022 Salı Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Müfettişleri Yönetmeliği
- MEB, (2023). Resmi Gazete 11 Nisan 2023 Salı Millî Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Yönetmeliği
- NCEE, (2015). *National Center on Education and the Economy*, <http://ncee.org/what-we-do/center-on-international-education-benchmarking/>
- Ng, P. T. (2010). The evolution and nature of school accountability in the Singapore education system. *Educational Assessment, Evaluation and Accountability*, 22(4), 275-292.
- OECD, S., & Paris, M. (2017). Measuring Distance to the SDG Targets: An assessment of where OECD countries stand.
- Organisation for Economic Co-operation and Development. (2013). Strong performers and successful reformers in education: Lessons from PISA 2012 for the United States. Paris: OECD.
- Paksoy, M. (2020). *Kanada ülkesi Ontario eyaleti eğitim denetimi sistemi ile Türkiye eğitim denetimi sistemlerinin karşılaştırılması*. (Tezsiz Yüksek Lisans Projesi). Pamukkale Üniversitesi.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Sağır, M. ve Göksoy, S. (2016). Eğitimde denetim ve değerlendirme. Pegem Akademi.
- Sağlam, A., Dağlı, H., Dağlı, B.Ç., Seziş, A., Güngör, Y. & Danışman, F. (2022). Kanada (Ontario) eğitim sistemine genel bir bakış. *Journal Of Social And Humanities Sciences* 9(89), 2285-2300. [Http://Dx.Doi.Org/10.26450/Jshsr.335](http://Dx.Doi.Org/10.26450/Jshsr.335)
- Sanders, D. A. (2020). How to write (and how not to write) a scientific review article. *Clinical Biochemistry*, 81, 65-68. <https://doi.org/10.1016/j.clinbiochem.2020.04.006>
- Sergiovanni, T. J. ve Starratt, R. J. (2006). *Supervision a redefinition*. USA: McGraw-Hill, Inc
- SICI (2016) The Inspectorate of Education of Estonia, Tartu, 2016. 22 şubat 2024 tarihinde <https://www.sici-inspectorates.eu/getattachment/21147d5b-bc8d-49c8-8fc0-864d2d31cc01/The-Inspectorate-of-Education-2016-Estonia.pdf;jpg;.aspx>
- SICI (2018) Country Profile ESTONIA, 2018. 22 şubat 2024 tarihinde https://www.sici-inspectorates.eu/getattachment/6ec120e7-ea20-442c-9e6b-06025da12e58/Country-Profile-Estonia_2018.pdf;jpg;.aspx
- Silverman, D. (2018). *Nitel verileri yorumlama*. Çev. Editörü: Erkan Dinç, Pegem Akademi.
- Sullivan, S., & Glanz, J. (2015). *Okullarda eğitim ve öğretimi geliştiren denetim, strateji ve teknikler*. Çev., Ali Ünal. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Tan, C., & Ng, P. T. (2007). Dynamics of change: Decentralised centralism of education in Singapore. *Journal of Educational Change*, 8(2), 155-168.
- Taipale, A. (2012). International survey on educational leadership. A survey on school leader's work and continuing education. *Finnish National Board of Education and the Author*, 12, 4-49.
- Tanrısevdi, F., & Kiral, B. (2018). Çin ve Türk eğitim sisteminin karşılaştırılması. *Çağdaş yönetim bilimleri dergisi*, 5(3), 223-240.
- Tonbul, Y. ve Baysülen, E. (2017). Ders denetimi ile ilgili yönetmelik değişikliğinin maarif müfettişlerinin, okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin görüşleri açısından değerlendirilmesi. *İlköğretim Online*, 16(1), 299-311.
- Tosun, A. ve Ordu, A. (2020). Okul yöneticilerine göre değişen denetim uygulamaları: Karşılaştırmalı bir analiz. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 48, 303-320.
- UNESCO Institute for Statistics. (2006). Teachers and educational quality: Monitoring global needs for 2015 . 253. UNESCO Inst for Statistics.
- UNESCO, I. (2020). Basic texts of the 2003 convention for the safeguarding of the intangible cultural heritage.
- Van Amelsvoort, G., Stuar, R., Martijnse, E., & Verkroost, J. (2011). Education and education inspection in china (SICI report).Utrecht: The standing international conferrence of Inspectorates
- Van Bruggen, J. (2010) The role of school inspection in ensuring quality in education: past, present and future. In: Stoney S (eds), Slough: *National Foundation for Educational Research*, pp.119-137.

İş, E. ve Çiçek, S. (2024). PISA 2022'de başarılı olan ülkelerin eğitim denetim sistemleri ve Türkiye'nin eğitim denetim sisteminin karşılaştırılması. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 15(2), 839-867.

DOI. 10.51460/baebd.1462973



Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2024), 15 (2), 839-867.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2024), 15 (2), 839-867.
Araştırma Makalesi / Research Paper

- Yavuzkurt, T., & Kırıl, B. (2019). Kanada, Bulgaristan Ve Türkiye öğretmen yetiştirme, eğitim yönetimi ve denetimi sistemlerinin karşılaştırılması. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 9(2)*, 667-684.
- Yılmaz, A. (2017). *Eğitim denetimi sistemleri bakımından Türkiye ile PISA'da başarı gösteren bazı ülkelerin karşılaştırılması*. (Unpublished master's thesis). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.
- Yorks, L. (2008). What we know, what we don't know, what we need to know-Integrative literature reviews are research. *Human Resource Development Review, 7(2)*, 139-141.
<https://doi.org/10.1177/1534484308316395>
- Zang, J., & Ng, S. W. (2016). Age, period and cohort effects on adult physical activity levels from 1991 to 2011 in China. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity, 13*, 1-12.
- Zepeda, S. J. (2016). *Öğretim denetimi: uygulama araçları ve kavramlar*. Pegem A Yayıncılık.